

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí

Bakalářská práce

Nesplácení spotřebních úvěrů - konsolidace půjček a jiná řešení situace

Vypracoval: Jan Novák
Vedoucí práce: Ing. Liběna Kantnerová, Ph.D.

České Budějovice, 2016

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan NOVÁK**
Osobní číslo: **E12228**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Nesplácení spotřebních úvěrů - konsolidace půjček a jiná řešení situace**
Zadávací katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Analyzovat situaci na trhu nesplácených spotřebních úvěrů s cílem analyzovat příčiny, důsledky a cesty vedoucí k nápravě této situace.

Postup:

1. Úvod.
2. Literární rešerše - průřez danou problematikou a vymezení legislativních podmínek, základních pojmů, současné změny a trendy v půjčování peněz.
3. Metodika - srovnání nabídek a podmínek jednotlivých bank, vytvoření modelových situací.
4. Praktická část - ze shromážděných dat vyhodnotit možnosti optimalizace pro modelové případy a stanovení výhod a nevýhod různých postupů. Stanovení přínosů a rizik.
5. Závěr - návrh opatření, jak předcházet vzniku nutnosti konsolidace půjček pro nesplácení spotřebních úvěrů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Dvořák, P. (2004). *Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty*. Praha: Linde.

Mincher, B. (2007). *The Secrets of Money*. Colorado: Braun Media LLC.

Polouček, S. a kol. (2006). *Bankovníctví*. Praha: C. H. Beck.

Revenda, Z. a kol. (2004). *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press.

Schlossberger, O. & Soldánová, M. (2005). *Platební styk*. Praha: Bankovní institut.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Liběna Kantnerová, Ph.D.**
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce: **3. března 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2015**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
S. L. S. (26)
370 01, Česká Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 3. března 2014

Prohlášení:

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů. V Českých Budějovicích dne 12. 2. 2016

.....

Jan Novák

Poděkování:

Touto cestou bych chtěl poděkovat vedoucí bakalářské práce paní Ing. Liběně Kantnerové, Ph.D. za metodické a odborné vedení, náměty a připomínky, kterých jsem využil při zpracování bakalářské práce.

Anotace

Předmětem bakalářské práce „Nesplácení úvěrů – Konsolidace půjček a jiná řešení situace“ je nastínit problematiku úvěrů, analyzovat příčiny a důsledky jejich nesplácení a nastínit možná řešení včetně prevence. První kapitola se zabývá teoretickým popisem spotřebitelských úvěrů. Druhá kapitola je věnována srovnání nabídek a podmínek jednotlivých bankovních a nebankovních poskytovatelů úvěrů a prakticky se zaměřuje na řešení nesplácení úvěrů u modelových případů.

Annotation

The thesis "Non-performing loans - Consolidation loans and other solutions of the situation" outlines the issues of loans, analyzes the causes and consequences of default and outlines possible solutions, including prevention. The first part deals with the theoretical description of consumer loans. The second part is devoted to the analysis of bids and conditions of individual bank and non-bank lenders and is practically focused on the solution of the non-performing loans of the model cases.

Klíčová slova

Úvěr, konsolidace, bankovní sektor, spotřebitel, finanční gramotnost

Key words

Loan, consolidation, bank sector, consumer, financial literacy

Obsah

1. Úvod.....	1
1.2 Cíl práce	2
2. Literární rešerše a úvod do problému	3
2.1 Spotřebitelské úvěry	3
2.2 Příčiny nesplácení úvěrů	9
2.3 Konsolidace a jiné nápravné metody	12
2.3.1 Prevence	12
2.3.2 Konsolidace úvěrů.....	14
2.3.3. Ostatní řešení	15
2.4 Spotřebitelské úvěry a legislativa	17
3. Metodika práce	20
3.1 Základní soubor a výzkumný vzorek.....	20
3.2 Modelové situace	20
3.3 Zpracování dat	21
4. Řešení, výsledky, diskuse výsledků	25
4.1 Modelové případy.....	25
4.1.1 Model č. 1 (Jan Procházka)	25
4.1.2 Model č. 2 (Jana Nováková).....	27
4.1.3 Model č. 3 (Petr Kučera)	30
4.1.4 Model č. 4 (Petr Pánek).....	32
4.1.5 Model č. 5 (Evžen Novotný)	34
4.1.6 Model č. 6 (Jakub Hromádka)	37
4.1.7 Model č. 7 (Michal Mrkvička).....	39

4.2. Výsledky a diskuze	43
5. Závěr	46
Použitá literatura	48
Seznam tabulek	51
Přílohy.....	52

1. Úvod

„Jednoduchá skutečnost, která se dá velmi těžko naučit je, že peníze je třeba šetřit, když nějaké máte.“

Joe Moore

Předkládaná bakalářská práce nese název Nesplácení spotřebitelských úvěrů – konsolidace půjček a jiná řešení situace. Jak název napovídá, práce se zaměřuje na oblast půjček, zvláště těch problémových, jejichž hlavními konzumenty jsou domácnosti.

Pro domácnosti jsou spotřebitelské úvěry jednou z variant, jak řešit své finanční potřeby, jako například koupě automobilu, dovolené, nové lednice apod. Určitý typ úvěru v současné době využívá většina domácností. Pro bankovní i nebankovní instituce jsou úvěry velmi výrazným zdrojem zisku, a tak je na trhu celá řada úvěrových produktů, ze kterých mohou domácnosti vybírat. Domácnosti se často dostávají do dluhových pastí, tj. do situací, kdy finanční výdaje přesahují příjmy. Jedna z možností, jak vyřešit tíživou finanční situaci je konsolidace (sloučení) půjček v jednu, zpravidla spotřebitelsky výhodnější. Dlouholetá praxe v oblasti finančního poradenství ukázala, že klienti často nemají velký přehled o možnostech, které jim současný finanční trh nabízí. Ačkoliv mají možnost vybírat z mnoha úvěrových produktů, ne vždy zvolí ten nejvýhodnější, a to může v konečném důsledku vést až do dluhové pasti. Nejvhodnější nástrojem k předcházení dluhu je práce s finančními rezervami, práce s příjmy a výdaji, finanční analýza a poradenství.

Hlavním cílem práce je obeznámení se s pojmem konsolidace a její následná aplikace v praxi – na sedmi modelových případech u vybraných úvěrových institucí, s cílem výběru nejvhodnější nabídky vzhledem k analýze spotřebitele. Úvodní část práce se zabývá úvěrem ve vztahu ke konsolidaci teoreticky. Vysvětluje základní pojmy týkající se úvěru, analyzuje příčiny nesplácení úvěrů a objasňuje pojem konsolidace a další možná nápravná řešení dluhu (finanční poradenství, odklad splátek, pojištění neschopnosti splácet, osobní bankrot). Součástí je i rozbor legislativní základny konsolidace v ČR. Druhá část se zaměřuje na výzkum sedmi modelových domácností, které nejsou schopny splácet své závazky nebo jsou svými závazky omezeny natolik, že jim vysoké splátky ztěžují běžný život. Je zde prezentována konsolidace (u

vybraných bankovních i nebankovních institucí) jako možné řešení situace, případně jsou navrhována jiná řešení.

Konsolidace půjček je v mnohých případech poměrně snadným řešením dluhové situace. Optimální je však vždy probrat svou finanční situaci s finančním poradcem, zhodnotit své potřeby a možnosti a na základě finanční analýzy pak volit půjčku nebo si ji odepřít. Prevence ve znamení tvorby finančních rezerv, jsou vždy nejlepším opatřením proti dluhu.

1.2 Cíl práce

Cílem práce je analyzovat situaci na trhu nesplácených spotřebních úvěrů s cílem analyzovat příčiny, důsledky a cesty vedoucí k nápravě této situace.

2. Literární rešerše a úvod do problému

V podání reklamních spotů jednotlivých bank a nebankovních úvěrových institucí vypadá spotřebitelský úvěr neškodně, někdy dokonce výhodně. Opak je však pravdou. Každý potenciální spotřebitel úvěru si musí uvědomit, že za půjčku ve výsledku zaplatí vždy více, než si půjčil a že jeho současná životní situace není neměnná, tudíž je předem nutné úvěr promyslet a zhodnotit jeho výhody, nevýhody a mít vždy v záloze náhradní řešení.

Ne vždy je však možné předem odhadnout, jak se finanční situace bude vyvíjet, a tak se poskytovatelé úvěrů denně setkávají s neschopností dlužníků splácet své závazky. V takovém případě je však ze strany dlužníka nutná aktivita a snaha vyřešit problémovou situaci. Jako jedna z možných řešení se nabízí konsolidace úvěrů.

Následující kapitola se zabývá teorií konsolidace spotřebitelských úvěrů. Budou vymezeny základní pojmy, zhodnotíme příčiny a důsledky nesplácení. Informuje o řešení. Nezbytností je též seznámení se legislativou týkající se spotřebitelských úvěrů.

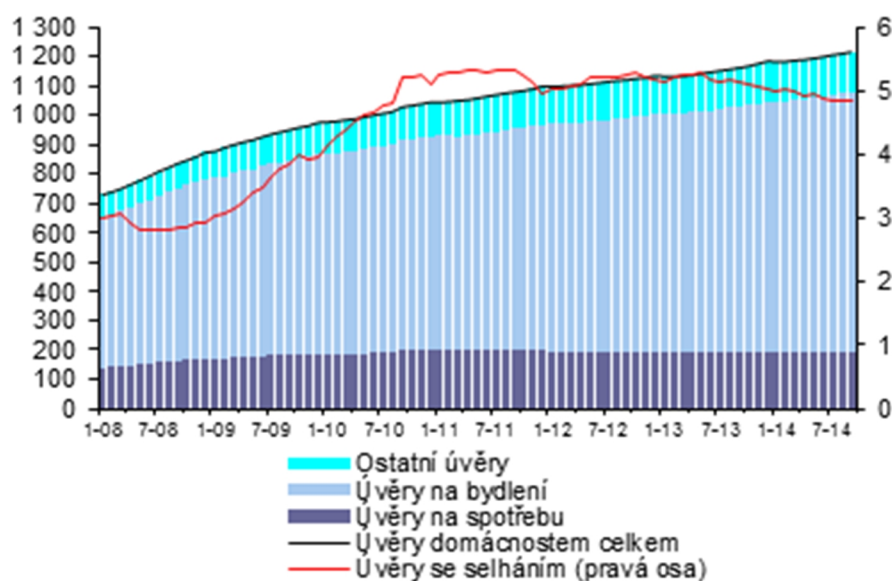
2.1 Spotřebitelské úvěry

Úvěr

Úvěr je tradiční reakcí osoby, která se nachází v období finančního nedostatku. Úvěr je vymežován jako půjčení peněz jedné osoby (fyzické nebo právnické) jiné osobě (fyzické nebo právnické) na základě dohody (smlouvy), která věřiteli zaručuje navrácení půjčené částky a vymezuje úroky, které z poskytnutí půjčky plynou (Peštová, 2004).

Nabídka úvěrů na tuzemském trhu je rozsáhlá. Jejich objem též. K lednu 2016 bylo rezidentským domácnostem poskytnuto 1 321 miliard úvěrů. Nejvíce úvěrů bylo poskytnuto na bydlení - 74 procent (Bankovní statistika, 2016).

Graf 1 - Úvěry rezidentským domácnostem 1

Zdroj: (http://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/bankovni_statistika/bank_stat_komentar.html)

Úvěrový trh

Trh v tradičním pojetí lze vidět jako místo, kde dochází k interakci nabídky a poptávky. Úvěrový trh je specifický v tom, že se jedná o místo, na kterém se pohybují různé bankovní a nebankovní instituce a jejich klienti, a na němž dochází k vzájemnému působení věřitelů poskytujících své prostředky, a dlužníků, kteří prostředky věřitelů čerpají a odměňují je za to úrokem (Revenda, 2008).

Spotřebitelské úvěry

Spotřební neboli spotřebitelské úvěry lze definovat jako „veškeré úvěry poskytované soukromým osobám a domácnostem, které slouží k financování nákupu spotřebních předmětů, pořízení nebo stavbě bytů a rodinných domků, eventuálně ke krytí jiných spotřebních výdajů“ (Dvořák, 2001, p. 292). Nejedná se tedy o úvěry právnickým osobám nebo fyzickým osobám investujícím svůj úvěr do svých podnikových aktivit, též zpravidla úvěr není určen na nákup nemovitostí. Předmětem půjčky jsou tradičně peníze na koupi výrobků denní spotřeby, např. nového automobilu, vybavení domácnosti či rodinné letní dovolené.

Klasifikace spotřebních úvěrů je poměrně náročná záležitost. Žádné jednotné třídění v podstatě neexistuje. Dvořák ve své knize Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty rozděluje spotřebitelské úvěry v obecné rovině na úvěry revolvingové, splátkové, hypoteční a ostatní.

Kontokorentní, kreditní spotřební úvěry zahrnují „veškeré spotřební úvěry, které jsou poskytovány formou úvěrového rámce na běžném účtu klienta. Klient může do tohoto rámce čerpat úvěr zcela automaticky a úrok samozřejmě platí pouze za skutečně čerpaný úvěr. Podmínkou pro získání úvěru je zpravidla určitá doba od založení účtu (několik měsíců), stabilní příjem, důvěryhodnost klienta apod. Výše rámce je obvykle stanovena dle čistého příjmu klienta. Banka obvykle nepožaduje další zajištění úvěru. Termín a způsob splácení úvěru zcela záleží na rozhodnutí klienta, často dochází ke splácení úvěru převodem měsíčního příjmu na účet“ (Dvořák, 2001, p. 292-293). Mezi spotřební úvěry tedy patří např. úvěry čerpané skrze kreditní karty nebo kontokorentní úvěry.

Kontokorentní úvěr patří mezi krátkodobé úvěry (jejich splatnost je do 1 roku). Je provozován na běžném účtu klienta (na tzv. kontokorentním účtu), z toho může klient čerpat půjčené prostředky (v rozsahu smluvně daného úvěrového rámce) kdykoliv, kdy klient nemá dostatek vlastních prostředků. Výhodou pro klienta je to, že funguje automaticky - klient automaticky platí v obchodech nebo může vybírat z bankomatu bez nutnosti předem sjednané smlouvy na danou částku. Pro banky je však kontokorentní úvěr poměrně nevýhodný, díky jeho charakteru nemohou mít vytvořený přesný platební kalendář svých příjmů a výdajů, což je pro ně rizikové. Proto kontokorentní úvěry bývají často nejdražšími úvěry vůbec. RPSN se pohybuje od 10 do 22 procent p.a.¹ I přesto jsou však nejžádanějšími krátkodobými úvěry. K tomu přispívá i to, že pokud klient splatí úvěr v rámci několika smluvních dnů či týdnů (většinou se jedná o šest týdnů), pak z úvěru neplynou žádné úroky. Kontokorentní úvěr může být zajištěný, nejčastěji termínovaným vkladem ve stejné nebo vyšší hodnotě jako je úvěrový rámec, anebo nezajištěný, ten však vzhledem k rizikovosti většina bank vůbec neposkytuje (Polouček, 2006).

Podobně jako kontokorentní úvěr funguje úvěr z kreditní karty. Banka vystaví svému klientovi kreditní kartu a s ní související úvěrový rámec, v jehož výši může úvěr čerpat. Rozdíl je v tom, že úvěr z kreditní karty není provozován na běžném účtu klienta. Výhodou pro klienta je opět možnost čerpat úvěr kdykoliv bez nutnosti vytvářet novou smlouvu na každou jednotlivou půjčku. Úvěr se dá splatit jednorázově (stejně jako u kontokorentních úvěrů je zde určité

¹ per annum – výnos na roční bázi

bezúročné období, ve kterém lze úvěr bez následků splatit, jedná se o 40-76 dnů) nebo po jednotlivých splátkách, v tom případě je však nutné každý měsíc splatit určitou část čerpaného úvěru. Obvykle se jedná o 5-10 procent úvěru a úroky. Úrokové sazby jsou u kreditních karet poměrně vysoké, stejně jako u kontokorentních úvěrů, jedná se o úrok kolem 20 a více procent p.a. Navíc vedení účtu spojeného s kartou nebývá zdarma. Výše poplatku se odvíjí od poskytovatele karty a služeb, které klient ve spojení s kreditní kartou využívá. Ovšem z kreditní karty při řádném splácení může klient mít i výhody v podobě procentuálních zisků za platební transakci (Kalabis, 20005).

Splátkové úvěry nejsou na rozdíl od revolvingových úvěrů poskytovány na běžném účtu klienta. Předmětem úvěru je nejčastěji nákup zboží dlouhodobé spotřeby. Typické je pravidelné (měsíční) splácení úvěru včetně úroků. Předmětem splátkových úroků je nejčastěji elektronika, výpočetní technika či dovolená. Výhody plynou z možnosti pořídit si zboží bez odkladu, a to v krátkém čase bez dlouhých administrativních řízení s bankou. Prodejce většinou vyžaduje pouze ověření totožnosti a ve výjimečných případech doklad o výši příjmů (Syravátková, 2008).

Hypoteční úvěry jsou podobně jako splátkové úvěry poskytovány na koupi zboží dlouhodobé spotřeby – hypoteční úvěr slouží na koupi či vybudování bytu nebo rodinného domu. Na rozdíl od splátkových úvěrů plynou osobám využívajícím tento typ úvěru určitá daňová zvýhodnění od státu (Dvořák, 2001).

Do „**ostatních úvěrů**“ Dvořák (2001) zahrnuje tzv. úvěry nesplátkové. „Jejich charakteristickým rysem je to, že nejsou spláceny v pravidelných splátkách, nýbrž zpravidla najednou v jedné sumě. Jsou využívány jako překlenovací úvěry (bridge loans) při jednorázové krátkodobé potřebě finančních prostředků (např. mezi koupí nového a prodejem stávajícího domu).“

Pro klienty jsou spotřebitelské úvěry velice výhodnou možností, jak si půjčit peníze. Jedná se o poměrně nízké dlužní částky, tudíž jejich vyřízení s věřitelem je poměrně snadné a rychlé. Vzhledem k inflaci je financování aktuální potřeby často výhodnější pomocí úvěru, než si potřebnou částku našetřit. Pro mluví i krátká doba splácení, která se pohybuje nejčastěji od 1 roku, maximálně však do 10 let.

Základem úvěrového vztahu mezi bankou a klientem je smlouva o úvěru. Smlouvou se banka zavazuje k poskytnutí finančních prostředků v určité výši klientovi a klient se naopak zavazuje dlužnou částku společně s vytyčenými úroky vrátit věřiteli. Smlouva o úvěru by vždy

měla obsahovat identifikaci smluvních stran, tedy věřitele a dlužníka. Nedílnou součástí je výše úvěru a měna, ve které byl úvěr poskytnutý. Nezbytná je též lhůta, ve které lze úvěr čerpat, tedy v jaké době bude úvěr klientovi poskytnut, a doba splatnosti, ve které je klient povinen úvěr společně s úroky splatit. V některých případech se též stanovuje účel úvěru, nicméně existují i úvěry bezúčelné, kdy klient bance není povinen sdělit, jak hodlá s půjčeným finančním obnosem nakládat. V případě, že smlouva obsahuje účel úvěru, je nutné, aby klient svůj záměr dodržel, pokud tak neučiní, banka má právo od smlouvy odstoupit a požadovat zpět své peníze i s úroky. Pro klienta i pro banku je ve smlouvě též nezbytné stanovení úrokové sazby, ta se ve většině případů udává v procentech za rok. Smlouva o úvěru většinou též zahrnuje rizikový plán pro nesplácení úvěrů, tzv. zajištění úvěru. To zajišťuje bance, že v případě nesplácení úvěru a z něho plynoucích úroků má právo uhradit svoje nároky jiným způsobem. Obecně se dá říct, že čím je úvěr pro banku rizikovější a čím je splátka delší, tím kvalitnější musí být zajištění úvěru. Vzhledem k povaze spotřebních úvěrů u nich není zajištění úvěru vždy požadováno (Dvořák, 2001).

Poskytovatelé spotřebních úvěrů (věřitelé)

Jako věřitele označujeme finanční subjekt, který nabízí své volné prostředky jinému subjektu, který potřebuje k uskutečnění svého záměru peníze (Revenda, 2008). Spotřebitelský úvěr poskytují tradičně banky², ale i jiné finanční instituce nebankovního charakteru³. Každý z produktů těchto společností má své výhody a nevýhody plynoucí z povahy produktu i cílů klienta. Je nutné tedy zvážit, která se pro danou osobu nejvíce hodí.

„Banky mají silnější pozici na finančním trhu, jejich výběr je také spojen s určitou jistotou ve volený bankovní subjekt.“ Typickým klientem jsou však bohatší klienti, produkty bank jsou z větší části produkty dlouhodobého charakteru. Nejnižší bankovní půjčky se pohybují na úrovni 15 000 Kč.

Oproti tomu nebankovní sektor se zaměřuje spíše na menší a krátkodobé produkty. Takové půjčky se týkají spíše méně movitých klientů, ovšem úroky a poplatky jsou často vyšší než u bankovních produktů (Syrovátová, 2008).

² Air Bank a.s., Československá obchodní banka, a.s., Česká spořitelna a.s., Komerční banka, a.s. a jiné.

³ Home Credit a.s., Essox s.r.o., BNP Paribas Personal Finance SA (Cetelem), Provident Financial s.r.o., Cofidis s.r.o., a jiné.

Dlužníci, Registr dlužníků

Spotřebitel je „každý ekonomický subjekt, který se účastní konečné spotřeby statků a služeb. Může to být jednotlivec, ale také skupina jednotlivců (např. domácnost) nebo instituce (Peštová, 2004). V případě spotřebitelských úvěrů se jedná o soukromou osobu nebo domácnost. Dlužník je charakteristický tím, že přijímá finance od věřitele, a zavazuje se tak plnit položky smlouvy, zvláště placení dlužné částky a úroky z ní plynoucí.

Pro účely evidence dlužníků a posouzení jejich bonity je vytvářen tzv. Registr dlužníků. Jedná se o registr všech osob (fyzických i právnických), kterým byl poskytnutý úvěr. Registr pomáhá věřitelům rozhodovat se o udělení úvěru (Kalabis, 2005).

Úroky

Úrok je běžnou součástí každého úvěru. Jedná se o finanční částku, která se připočítává k dlužné částce za poskytnutí úvěru věřiteli. Výše úroku je nejčastěji vypočítávána podle výše dlužné částky, doby poskytnutí úvěru a úrokové míry (Peštová, 2004). Úrok je často závislý i na osobě, která úvěr sjednává (některé společnosti zabývající se finančním poradenstvím mají pro své zákazníky ve spolupráci s bankami nebo jinými nebankovními úvěrovými společnostmi výhodnější úvěry než by dostal spotřebitel, pokud by jednal sám za sebe), a na společnosti, se kterou je dluh sjednáván.

Úročit úvěr lze několika způsoby, nejčastěji se využívá fixní úroková sazba, tzn., že po celou dobu splatnosti úvěru je úrok neměnný, banka ani klient tedy nesmí úvěr ovlivňovat. Anebo pohyblivá úroková sazba, tzn., že úrok se během splatnosti úvěru může měnit vzhledem ke změně sazby, na kterou je vázán. Úrok tedy souvisí se situací na trhu a společně s ním se změní. Většina klientů preferuje při svém rozhodování o úrokové sazbě jistotu, tedy fixní úrokovou sazbu, nicméně ne vždy se jedná o levnější řešení. Variabilita úroků může klientovi úvěr značně zlevnit (Revenda, 2008).

Úrok se nejčastěji vyjadřuje „úrokovou mírou“. To je hodnota v procentech za určité časové období, která navyšuje splátku o úrokovou část. Klienti se mohou setkat se zkratkami p.a. (per anum) – za rok, p.s. (per semestre) – za pololetí, p.q. (per quartale) – za čtvrtletí, p.m. (per mensem) – za měsíc, p. sept. (per septimanam) – za týden či p.d. (per diem) – za den. „Úrok počítaný se skutečným počtem dní v roce se nazývá přesný, při aproximaci počtu dní v roce hodnotou 360 (12 měsíců po 30 dnech) se úrok nazývá obyčejný (Škvára, 2011, p. 84).“

Lépe než úroková sazba však o výši úvěru vypovídá **RPSN** (Roční procentní sazba nákladů). Funkce RPSN je porovnávací. Slouží ke srovnání jednotlivých nabídek úvěrů, které má spotřebitel k dispozici. Pro spotřebitele je důležité vědět, že RPSN není totožné s roční úrokovou mírou (Škvára, 2011). RPSN kromě úvěru a úroků zohledňuje i další poplatky spojené s vedením úvěru (administrativní poplatky, poplatky za posouzení žádosti o úvěr, za uzavření smlouvy o úvěru, poplatky za správu úvěru, za vedení účtu, poplatky za převody finančních prostředků, za akontaci, za pojištění neschopnosti splácet apod.). Jedná se tedy o „skutečnou hodnotu ceny úvěru“ (Pololanik, 2011).

Splátkový kalendář

Splátkový kalendář je definován jako „přehled jednotlivých dílčích splátek, jimiž se postupně splácen úvěr či jiný dluh. Často bývá uvedena přesná výše a datum splatnosti každé splátky (Syrovátková, 2011, p. 109).“ Splátkový kalendář v případě problémů se splácením lze často po domluvě s věřitelem upravit dle možností klienta.

2.2 Příčiny nesplácení úvěrů

Dluhy českých domácností od 90. let zdatelně rostou. Mezi hlavní důvody patří zvláště dostupnost úvěrů a jejich široká nabídka v bankovním i nebankovním sektoru, stabilnější a relativně nízké úrokové sazby, růst životní úrovně spojený s větší potřebou a spotřebou, změna životního stylu. Svou roli zde hraje i marketing a reklama na bankovní produkty. Též se rapidně mění postoje k úvěru jako takovému a názory na něj. Zadluženost už není něčím výjimečným, v oblasti bydlení se dnes považuje dokonce za nutnou.

Za nejrizikovější skupinu pro zadlužování kupodivu nejsou považovány skupiny s nízkým měsíčním příjmem, ale naopak domácnosti s hrubým měsíčním příjmem okolo 20 – 25 000 Kč nebo domácnosti s vysokými příjmy, kde je zaměstnána pouze jedna osoba. Přičemž nejproblémovějšími úvěry vzhledem k výši úroků jsou právě úvěry spotřební (Syrovátková, 2008).

Následující odstavce představují základní příčiny nesplácení úvěrů a setkání se klientů s dluhovou pastí:

2.2.1 Vlastní zavinění

Za hlavní příčinu dluhů lze považovat pocit samozřejmosti vlastnit některé věci (např. elektroniku, výpočetní techniku, jet každý rok na dovolenou apod.), kterých není potřeba. Spotřebitel si musí uvědomit, že pokud se jeho finanční situace nevyvíjí pozitivně, udržení si životní úrovně pomocí dluhu je jen krátkodobou a neudržitelnou záležitostí.

2.2.2 Nedostatečná prevence a finanční gramotnost

„Dluhové poradenství v České republice je v současné době poskytováno spíše nahodile, bez jasně stanovené metodiky jako součást základního sociálního poradenství. Před organizacemi zabývajícími se touto problematikou stojí úkol vystavení efektivního systému pomoci v dluhové problematice, který by měl, vedle přímého dluhového poradenství lidem v dlužích, zahrnovat i systém preventivního vzdělávání a také hledání možností spolupráce s věřiteli (Syrovátková).“

2.2.3 Legislativa a smluvní záležitosti

Každý spotřebitel by si měl uvědomit, že smlouva je závazný dokument, který mu sice poskytuje určitá práva, ale předepisuje mu i určité povinnosti. V případě smlouvy o úvěru je to zvláště povinnost platit své závazky a úroky s nimi spojené. Proto by v případě, že nebude schopen plnit své závazky, vůbec neměl smlouvu podepisovat. V opačném případě mu samozřejmě hrozí úroky z prodlení, smluvní pokuta a v nejhorším případě samozřejmě soud spojený s placením soudních poplatků a následně exekuce.

„Během procesu sjednávání podmínek a uzavírání smluv se postupy bankovních i nebankovních poskytovatelů úvěrů a půjček často odlišují. V mnohých případech se občané dostávají do pozice slabší smluvní strany. Děje se tak zejména díky praktikám různých neseřízných poskytovatelů, kteří do pasáží svých smluv nebo všeobecných obchodních podmínek zahrnují ujednání, kterých si občan často nevšimne nebo neporozumí správně jejich obsahu. (Syrovátková, 2008, p. 29)“

Pro příklad mezi časté chyby klientů patří např. nenahlášení změny údajů nebo změny své finanční pozice (příčemž u některých společností hrozí finanční sankce za nedodržení takové smluvní podmínky). Velký problém může učinit souhlas klienta s ustanovením, že si je vědom toho, že nedoručená poštovní zásilka má platnost i přesto, že s ní sám klient vůbec nepřišel do styku. Klient se může setkat s tím, že banka má právo měnit náklady, upozornění klienta však není nutné osobně ani zprostředkovaně do vlastních rukou, ale postačí zveřejnění informace např. prostřednictvím webových stránek. Takovéto a jiné praktiky nejsou výjimkou (Syravátková, 2008). Pozor by si též potenciální klienti měli dát na tzv. adhezní smlouvy, tedy smlouvy, které nevznikly jako produkt jednání klienta a úvěrové společnosti, ale návrhem jedné strany – věřitele. Klient v takovém případě nemá možnost smluvní podmínky ovlivňovat, má možnost jen přijmout nebo odmítnout nabízenou službu, což pro něj v některých případech může být nevýhodné (Ondřej, 2012).

2.2.4 Podíl rodiny na vzniku dluhu

Zajištění potřeb rodiny a jejích členů je pro mnohé základní záležitostí. Ovšem vytvoření dluhu s cílem splatit jiný dluh nikdy není výhodným řešením. V takových otázkách je vždy lepší poradit se s finančním poradcem a řešit situaci na úrovni osoby, která dluh vytvořila. Do dluhové pasti se však lze snadno dostat i skrze ručení úvěru v rámci rodiny nebo přátel. Před takovým rozhodnutím je vždy nutné zhodnotit finanční situace člena rodiny nebo přítele, kterému jsme ochotni ručit, a zároveň i svoji finanční situaci – Opravdu jsme schopni ručit v případě, že rodinný příslušník nebo přítel nebude moct své závazky řádně splácet (Syravátková, 2008)?

2.2.5 Reklama a marketingové triky

Reklama je součástí každodenního života každého živého člověka schopného vidět a slyšet. S marketingovými produkty se setkáváme doma (reklama v televizi, na internetu...), na ulici (letáky, billboardy...), na cestách (rádio) i v práci.

Marketing slouží k podpoře prodeje nabízeného produktu či služby, uměle zvyšuje poptávku po daném produktu. Úvěrové společnosti nenabízejí jen uspokojení aktuální naléhavé potřeby, vytváří prostor pro potřeby nad rámec běžné spotřeby, apelují na touhu člověka po pohodlí a přepychu.

Mezi základní triky reklam zaměřených na úvěry patří nejčastěji:

přitažlivé nápisy vyvolávající pocit bezpečí („Nemusíte smlouvu číst“) či bezproblémovosti při uzavírání smlouvy („vyřídíme do 15 minut),

inzerce omezené délky výhodné nabídky,

psaní částek pouze slovy (v delším textu smlouvy lze snadno přehlédnout),

machinace s úroky (uvádění úroků netradiční formou – tedy ne za rok, ale za kratší časové období),

záměrně nepřehledně vytvořené smlouvy,

smluvní podmínky na rubu - vždy nutné smlouvu prohlédnout pečlivě a ze všech stran (Ondřej, 2012).

Každé smlouvě o úvěru by vždy měla předcházet pečlivá rozvaha o tom, zda je úvěr nutný či nikoliv. Všeobecně není dobré rozhodovat se o věřiteli na základě reklamy nebo doporučení nějaké osoby. Pro každého klienta je vhodný jinak koncipovaný úvěr vycházející z jeho finanční situace. Nejlepší je vždy předem požádat o pomoc svého finančního poradce.

2.3 Konsolidace a jiné nápravné metody

Nesplácení dluhů pro život dlužníka představuje vždy velký problém. Důležité je řešit tento problém včas a nenechat ho zajít až do doby, kdy je už prakticky neřešitelný. Pokud dlužník své závazky vůči bance neplatí, nechává tak růst svůj dluh, který se navyšuje o úroky z prodlení. Hrozí mu soudní vymáhání pohledávek a opětovné navýšení dluhu soudní poplatky či poplatky související s následnou exekucí.

Mezi první řešení, která se nabízejí, je kontaktování věřitele a snaha dohodnout se na posunu splátky či sjednání nového reálného splátkového kalendáře (Syrůvková, 2008).

2.3.1 Prevence

Slovo prevence lze vysvětlit jako předcházení nějakému problému nebo ochrana před nějakým problémem. V souvislosti s nesplácením úvěrů se jedná o ochranu před finančními problémy spojenými s nedostatkem peněz na běžný chod domácnosti a zároveň splácení svých

závazků vůči bance. Prevence úzce souvisí s pojmem **finanční gramotnosti**⁴. Finanční gramotnost by měla být součástí jak výchovy v rodině, např. pomocí zábavných soutěží a her (Cashflow, Oeconomica, Sázky a dostihy, Finanční svoboda, karetní hra Naživo, Monopoly, Peníze navíc, Peníze v našem životě apod.), kde se děti učí interaktivním, zábavným a nenuceným způsobem pracovat se svěřenými fiktivními penězi.

Stejně tak mohou hry využívat školy při výuce. Jednoduše např. pomocí vytvoření soutěžních skupin a vědomostní soutěže týkající se hospodaření, peněz a cen či finančních produktů (Yourchance). Česká spořitelna pro podporu finanční gramotnosti vytvořila portál Spořinek⁵: „Spořinek je hra České spořitelny. Je to nejen velmi zábavná, ale i poučná hra. Principem hry je naučit se hospodařit s penězi a podnikat.

„V naší škole jsme ji hráli už několikrát a vždy nás to těšilo. Chceme-li si zahrát, musíme si nejdříve vytvořit vlastní postavičku, se kterou hrajeme. Ve hře je možné koupit si vlastní domeček, spřátelit se s ostatními a naučit se mnoho zajímavého, co později uplatníme v běžném životě. Například zjistíme, jak jsou chráněny bankovky a čím se v minulosti platilo. Hra se nás snaží seznámit s problematikou hospodaření s penězi, ale nejen to, naučí nás i něco o tom, jak peníze fungují, jaký je princip banky, co je to bankomat atd. Hry jsou spíše postřehové, ale i přesto jsou velice zábavné. Na to, že jsou již pro děti od 6 let, pobaví i starší ročníky. Hra se nám moc líbí a nadále v ní budeme pokračovat a tím se i vzdělávat (Spořínkov).“

Budování finanční gramotnosti na školách je součástí vzdělávací strategie ČR dokumentem Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách (Ministerstvo financí ČR, 2007). Stejně tak existuje velké množství návodů a příruček, jak pracovat s dětmi a zároveň je učit finanční gramotnost. Pro příklad Peníze ve volném čase (teorie her pro výuku finanční gramotnosti), příručky Rozumíme financím I, II, Finanční gramotnost prakticky, Peníze a finance apod. (Metodiky a pracovní listy, 2012). Do výuky finanční gramotnosti lze samozřejmě zapojit i další vzdělávací instituce, např. volnočasové kroužky, knihovny, informační centra atd.

⁴ „Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace (MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, 2007).“

⁵ <http://www.csas.cz/Sporinek/>

Finanční vzdělávání se však netýká jen malých dětí, důležitou roli hraje i v životě mladých lidí, osob ve středním věku a seniorů. Ty lze vzdělávat např. pomocí různých přednášek, letáků, univerzit středního věku, informačních brožur, vhodné jsou též reklamní spoty zprostředkované např. pomocí veřejnoprávních médií.

Vzdělávání je též na místě u institucí, na které se věřitelé a dlužníci se svými finančními problémy a dotazy obracují. Sociální stát apeluje i na etiku věřitelů a snahu řešit dlužnickou situaci, a to nejen nabídkou na pojištění neschopnosti splácet či odkladem splátek, ale např. i snížením úrokové sazby klienta (Syrovátková).

2.3.2 Konsolidace úvěrů

V současné době není výjimkou, pokud má domácnost více než jednu půjčku, např. jednu na vybavení obývacího pokoje, jednu na ložskou dovolenou a další na splátku osobního automobilu. Konsolidace je způsobem, jakým se dají splátky sloučit do jedné zastřešující půjčky.

Konsolidací dlužník nezíská jen oprostění se od poplatků za vícero vedení úvěrových účtů a za vícero trvalých převodů, konsolidace též zpravidla sníží splátky, umožní změnit dobu splácení, poskytne možnost splatit úvěr dříve a zajistí též větší přehled nad domácím rozpočtem a úsporu času při správě svých finančních závazků. Konsolidace tedy není vhodná jen pro řešení problému s dluhy, které domácnost již nezvládá splácet, ale pro každého, kdo má více úvěrových účtů.

V některých případech je však o konsolidaci dluhů obzvláště vhodné přemýšlet. V první řadě se jedná o případ, kdy splátky současně splácených úvěrů přesahují možnosti domácnosti až do té míry, že omezují finanční zabezpečení základních potřeb rodiny (jídlo, bydlení). Konsolidaci je též vhodné uskutečnit v případě, že výše úroků je u jedné společnosti nižší než u druhé. Rovněž v případě, kdy je nutné změnit výši splátek a jedna ze společností takovou změnu umožňuje. Za zásadní důvod konsolidace lze považovat též snížení splátek pomocí úpravy úvěru s cílem úspory (Konsolidace půjček – Kalkulačka).

Předmětem konsolidace jsou spotřebitelské úvěry, úvěry na kontokorentních účtech, na kreditních kartách, ale výjimkou nejsou ani leasingy u leasingových společností.

Konsolidaci úvěrů neposkytují všechny společnosti zabývající se úvěry a ne každému žadateli o konsolidaci musí být vyhověno. Negativní rozhodnutí často obdrží osoba, která má

nepříznivé hodnocení v Registru dlužníků nebo má příliš nízký příjem. Některé banky také nechtějí refinancovat vlastní produkty.

Při konsolidaci je nutné dát si pozor na nevýhody, které konsolidace může přinést. Ne v každém případě je totiž konsolidace pro dlužníka výhodná. Například pro osoby, které jsou vyhodnoceny jako rizikové nebo málo bonitní, často konsolidace bývá velmi drahá, jelikož úroky na úvěru jsou cíleně vysoké - banka si bere úrok za riziko, které podstupuje (Refinancování půjček se vyplatí, 2013). Stejně nevýhodné může být snížení splátek s podmínkou prodloužení doby splácení. To sice pomůže jednotlivé splátky snížit, ale výsledná cena úvěru vzhledem k době splácení může narůst a stát se nevýhodným řešením (Konsolidace půjček - komu a kdy se sloučení více úvěrů do jednoho vyplatí?, 2013).

Konsolidovat úvěry lze se zajištěním i bez něj. V případě zajištěného úvěru však lze předpokládat nižší úrokovou sazbu než u úvěru nezajištěného. Zajištění úvěru se vyplatí zvláště u větších úvěrů. Úvěr se zajištěním je levnější z toho důvodu, že banka podstupuje nižší rizika spojená s věřitelstvím a má v rukou záruku vrácení peněz (Konsolidace půjček? Udělejte si pořádek!, 2013).

2.3.3. Ostatní řešení

Finanční a dluhové poradenství

Dluhové poradenství je dle zákona č. 108/2006 Sb. §37 sociální službou, jejímž cílem je pomoci dlužníkovi vymanit se z dluhové pasti a zajistit splacení úvěru. Dluhové poradenství funguje na základě analýzy finanční situace dlužníka a návrhu možných řešení finanční krize, ve které se nachází. Důležitým aspektem dluhového poradenství je vlastní aktivita dlužníka a snaha svou situaci řešit. Přičemž platí, že čím déle se dlužník snaží svoji situaci řešit, tím složitější řešení je a tím menší šance na vyřešení situace dlužník má. Ideální situace nastává v případě, kdy dlužník řeší svoji situaci ještě před tím, než si půjčí. Naopak minimální šance na úspěch finanční situace klienta přichází v době, kdy už soud vydal příkaz k exekuci majetku (Syrovátková, 2008).

V případě problémů se lze bezplatně obrátit na dluhové poradny, např. Asociaci občanských poraden, Občanskou poradnu Plzeň, Občanskou poradnu Rokycany, sdružení Člověk v tísní, Spes či Zšvůle práva (Syrovátková, 2008).

Odklad splátek

Bohužel ne každá životní situace se dá naplánovat, tudíž banky předpokládají, že může dojít k dočasné neschopnosti splácet úvěr. U většiny úvěrů se tak dá odložit splácení. Pro banku je vždy (stejně jako pro klienta) jednodušší vyjít klientovi vstříc a dojít dohodě, díky níž může dosáhnout svých cílů, než vytvářet vleklé a finančně nákladné soudní spory.

Předem je však nutné vědět, že ne každá banka odklad splátek umožňuje, a též ne každému klientovi je tato možnost k dispozici. Ve většině případů banky vyhovují klientům, kteří řádně platí své úvěry i s úroky a doloží včas důvody k dočasnému pozastavení splácení.

Poskytnutí odkladu splátek může banka nabízet ve formě odkladu celé splátky nebo pouze odkladu jistiny, tedy za předpokladu, že úrok bude zaplacen. Délka odkladu bývá individuální, závisí na klientovi a na podmínkách banky. Pohybuje se přibližně od 1 měsíce až po dobu 1 roku, to ovšem jen ve výjimečných případech. V některých případech musí klient počítat s poplatkem za odklad. Běžně se jedná o poplatek v řádech sto korun, ovšem existují i banky, jejichž poplatek za odklad splátky se může vyšplhat až k 10 000 Kč (Boušová).

Pojištění neschopnosti splácet

Uzavřít si ke spotřebitelskému úvěru pojištění neschopnosti splácet je právo každého klienta. V podstatě každá banka tuto možnost nabízí. Některé ovšem pro tento účel poskytují pouze „rizikové životní pojištění (pojištění pro případ úmrtí) a kapitálové či investiční životní pojištění (pojištění pro případ úmrtí nebo dožití spojené se spořením).“ Mimo tyto dvě extrémní pojistky se můžeme též setkat s pojištěním v pracovní neschopnosti, pojištěním při ztrátě zaměstnání nebo pojištěním v invaliditě. Klient ovšem musí počítat s tím, že splátky jsou vypláceny až po určité časové odluce, často se jedná o dva měsíce.

Ceny pojištění u spotřebitelských úvěrů jsou, buď zdarma, nebo poměrně zanedbatelné (do 1 procenta) – vyjádřené v procentech z úvěru.

Ideálním způsobem jak si vytvořit pojistku je smlouva přímo při vyřizování úvěru (Ely Plischke).

Osobní bankrot

Osobní bankrot je nejzazším způsobem oddlužení. Ovšem není řešením pro každého dlužníka. Osobní bankrot může vyhlásit pouze osoba, která již není schopna platit své závazky,

je zadlužena více věřitelům (přinejmenším dvěma) a zároveň její neschopnost splácet dovršila 30 dnů. Tato osoba se osobním bankrotem zavazuje k tomu, že bude aktivně řešit svoje dluhy, tzn., bude pracovně činná a v rámci 5 let splatí alespoň 30 procent dluhu.

Návrh na oddlužení se podává na krajském soudu dle místa bydliště, který vyhodnocuje, zda vaše cíle na oddlužení jsou uskutečnitelné a tedy vhodné pro schválení (Desatero osobního bankrotu, aneb jak se zbavit dluhů).

2.4 Spotřebitelské úvěry a legislativa

Legislativní ochrana poskytovatele je všeobecně dána úvěrovou smlouvou. Ochranu spotřebitele však nutně musí zařídit zákon – pro účely ochrany spotřebitele úvěru v rámci Evropské unie slouží směrnice 2008/48/ES. Ta se vztahuje se na veškeré úvěrové smlouvy vyjma:

1. „úvěrových smluv, které jsou zajištěny hypotékou nebo jiným srovnatelným zajištěním běžně používaným v členském státě na nemovitý majetek nebo které jsou zajištěny právem souvisejícím s nemovitým majetkem;
2. úvěrových smluv, jejichž účelem je nabytí nebo zachování vlastnických práv k pozemku nebo ke stávající nebo projektové budově;
3. úvěrových smluv na celkovou výši úvěru nižší než 200 EUR nebo vyšší než 75 000 EUR;
4. smluv o pronájmu nebo leasingové smlouvy, u kterých není stanovena povinnost odkupu předmětu smlouvy ani ve smlouvě samotné, ani v jiné samostatné smlouvě;
5. úvěrových smluv ve formě možnosti přečerpání, kde úvěr musí být splacen do jednoho měsíce;
6. úvěrových smluv, kde je úvěr poskytnut bez úroků a jakýchkoli jiných poplatků, a úvěrové smlouvy, podle jejichž podmínek musí být úvěr splacen do tří měsíců a platí se pouze zanedbatelné poplatky;
7. úvěrových smluv, kde úvěr nabízí zaměstnavatel svým zaměstnancům jako vedlejší činnost bez úroků nebo s ročními procentními sazbami nákladů nižšími, než jsou sazby převažující na trhu, a které nejsou nabízeny obecně veřejnosti;
8. úvěrových smluv, jež jsou uzavírány s investičními podniky vymezenými v čl. 4 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a rady 2003/39/ES ze dne 21. Dubna 2004 o trzích finančních nástrojů nebo s úvěrovými institucemi vymezenými v článku 4 směrnice 2006/48/ES proto, aby investor mohl provést operaci v souvislosti s jedním nebo více

nástroji uvedenými v oddíle C přílohy I směrnice 200/39/ES za vymezených podmínek (Evropská unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. Dubna 2008 o smlouvách a o spotřebitelském úvěru, 2008).“

Spotřebitelem se dle zákona rozumí „fyzická osoba, která při operacích, na něž se vztahuje tato směrnice, jedná za účelem nesusouvisejícím s její živností, podnikáním nebo povoláním“, věřitelem je pak „fyzická nebo právnická osoba, která v rámci své živnosti, podnikání nebo povolání poskytuje nebo slíbuj poskytnout úvěr (Evropská unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru, 2008).“

Zákon o ochraně spotřebitele upravuje informační platformu reklamy na úvěr – nařizuje poskytovateli, aby ve svých reklamních aktivitách podával potenciálnímu spotřebiteli informace týkající se úvěru, a zároveň definuje základní informace, které se musí spotřebiteli sdělit (tzv. před smluvní informace). Určuje též formu, v jaké jsou definované základní informace před uzavřením smlouvy podávány, a zároveň informace, které smlouva musí obsahovat. Tím má možnost spotřebitel posoudit své finanční možnosti a schopnost splácet. Věřitel však tuto skutečnost musí sám před poskytnutím úvěru posoudit pomocí databází, které k tomuto účelu stát zajišťuje. Věřitel je nucen o každé změně, která se úvěru týká, spotřebitele informovat. Forma informování však není přesně určena.

Podstatným právem spotřebitele je možnost ve lhůtě čtrnácti kalendářních dnů od smlouvy odstoupit bez udání důvodů, a kdykoliv předčasně splatit své dluhy (Evropská unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru, 2008).

Realizací evropského zákona o ochraně spotřebitele v České republice je zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, a dalších souvisejících předpisů (Dvořáková, 2010). Tento nový zákon oproti zákonu předešlému (č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru) sice rozšiřuje některá práva spotřebitele, nicméně stále mu lze vytýkat určité nedostatky – např. nepřítomnost konkrétního vymezení lichvy či nedostatečné vysvětlení některých pojmů.

I přes tyto nedostatky je nutné si uvědomit, že zákon nezapřičiňuje nesplácení úvěrů. Každý spotřebitel si musí uvědomit, že je nutné pečlivě si projít a pochopit všechny informace v úvěrové smlouvě obsažené, a ty, které nelze pochopit, si nechat objasnit. Nejlepší možností,

jak předcházet potížím, je vždy prevence. Pokud již k problémům se splácením dojde, spotřebitel má možnost hledat oporu v zákoně.

3. Metodika práce

V rámci metodologie výzkumu bude popsán základní soubor a výzkumný vzorek, průběh sběru dat, metody sběru a zpracování dat.

3.1 Základní soubor a výzkumný vzorek

Základní soubor bakalářské práce sestává ze 7 klientů nejmenované finančně poradenské společnosti, z 9 bankovních institucí a 6 nebankovních institucí, viz tabulka č. 1.

Tabulka 1 - Bankovní a nebankovní instituce

Bankovní instituce	Nebankovní instituce
Československá obchodní banka, a.s.	PROFI CREDIT Czech, a.s.
Česká spořitelna a.s.	Provident Financial s.r.o.
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	BNP Paribas Personal Finance SA (Cetelem)
Sberbank CZ, a.s.	Home Credit a.s.
GE Money Bank, a.s.	COFIDIS s.r.o.
Equa bank a.s.	Essox s.r.o.
Komerční banka, a.s.	
Air Bank a.s.	
Raiffeisenbank a.s.	

Zdroj: vlastní práce

3.2 Modelové situace

Autor v této bakalářské práci využil vzorové modelové situace 7 klientů, které jednotlivě detailně popisuje, a na základě získaných dat analyzuje dopad konsolidace na finanční situaci jedinců. Empirická část je doplněna výzkumným dotazníkovým šetřením tvořeným z 8 základních otázek. Dotazníkovým šetřením jsou doplněny informace, které dokreslují charakteristiky jednotlivých klientů.

3.3 Zpracování dat

Kvalita dat je určena primárně analýzou jednotlivých modelových situací. Je nutno konstatovat, že samotná analýza modelových situací nestačí, proto je třeba celý výzkum doplnit dotazníkovým šetřením zaměřeným na výběr bankovních a nebankovních institucí. Data, následně i výsledky byla přepsána do tabulek v programu Excel a vyhodnocována.

Předkládaná bakalářská práce nese název Nesplácení spotřebitelských úvěrů - konsolidace a jiná řešení situace. Primárním cílem této části je ukázat na modelových případech řešení závazků pomocí konsolidace půjček a určit, zda je vhodným prostředkem ke snížení zátěže domácnosti či nikoliv. Sekundárním cílem je zhodnotit případná další řešení situace, pokud jsou vhodná.

Práce prezentuje sedm modelových případů subjektů, které nejsou schopny splácet své závazky nebo jsou svými závazky omezeny natolik, že jim to překáží v běžném životě. Modelové případy jsou fiktivní, konstruované tak, aby zachycovaly různé finanční situace, nicméně vycházejí z praxe finančního analytika vykonávané v roce 2015 pro firmu Partners Financial Services, a.s. Zvolenou metodikou je finanční analýza příjmů a výdajů modelových klientů. Ta má za cíl zjistit jejich silné a slabé stránky, vyhodnotit jejich situaci a navrhnout stabilizační řešení. Konsolidace půjček modelových případů byla řešena pomocí kalkulaček vybraných poskytovatelů konsolidací spotřebitelských úvěrů volně dostupných na internetu. Je třeba upozornit na to, že k dispozici neexistuje žádný jednotný software, který by byl v současné době schopen objektivně zhodnotit a porovnat konsolidaci u všech poskytovatelů konsolidací. Předpokládá se, že důvodem je konkurence, tedy nezájem samotných společností na takovém softwaru spolupracovat. Systém pro porovnání konsolidací nevlastní ani žádná finančně-analytická společnost. Každý analytik je při své práci odkázán na své vlastní znalosti a prostředky. Vybraným datem pro konsolidaci bylo zvoleno září 2015.

Pro práci byla využita metoda dotazování. Práce srovnává tři vybrané poskytovatele úvěrů. Výběr nebyl cílený. Jedná se o náhodný výběr. Vychází ze sondy, která deseti náhodným respondentům položila otázku: „Jaké poskytovatele úvěrů znáte nebo jste se s nimi osobně setkali?“ Odpovědi respondentů byly vyhodnoceny kvantitativně. Vzhledem k výsledku pro předkládanou analýzu byly vybrány Equa bank a. s., Sberbank CZ, a. s. a UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.

Analýza finanční situace modelových případů zaznamenává následující ukazatele:

1. **Čistý příjem domácnosti** – je tvořen nejenom mzdou, ale i dalšími příjmy (např. podporou v nezaměstnanosti, sociálními dávkami, důchodem apod.). Pro analýzu představuje důležitý ukazatel, jelikož lze díky němu určit rozdíl mezi příjmy a výdaji domácností (cashflow). Cílem konsolidace je dosažení pozitivního cashflow, tedy situace, kdy se klient nedostává ve svém finančním rozpočtu do minusových hodnot.
2. **Pravidelné výdaje** – jedná se o výdaje, které domácnost zatěžují pravidelně každý měsíc. Rozdíl mezi čistým příjmem domácnosti a pravidelnými výdaji podává informace o finanční situaci klienta.
3. **Výše půjčky** – informace o tom, kolik si klient půjčil finančních prostředků od věřitele, souvisí s výší finančního zatížení domácnosti. Od výše půjčky se odvíjí celková doba splácení a výše měsíční splátky.
4. **Finanční situace před konsolidací** – hodnotí pozitivnost či negativnost cashflow a potřebnost konsolidace.
5. **Datum půjčky** – datum vzniku výpůjčky, lze z něho odvodit přesný zůstatek půjčky v době konsolidace.
6. **Poskytovatel úvěrů** – výběr finanční instituce, od které si klient bude půjčovat nebo u které hodlá konsolidovat své půjčky, je zásadním rozhodnutím. Pro každého klienta v různých životních situacích se hodí jiný poskytovatel úvěru. Nelze předpokládat, že instituce, vhodná pro jeden typ půjčky, je výhodná i pro všechny ostatní. Výhodnost se mění v závislosti na výši půjčky, na segmentu klientů, které banka akvizuje, na době splácení, počtu či využití produktů banky klientem apod. Pro výběr poskytovatele je doporučeno zaměřit se zvláště na bankovní sektor a vyhýbat se sektoru nebankovnímu (důvodem je obzvláště cena, často skryté poplatky a jiné nekalé praktiky), dalšími důležitými kritérii je úroková sazba, RPSN, crossselling klienta – úvěry se dost často vytvářejí individuálně, na míru, pro dlouhodobé zákazníky nebo zákazníky, kteří jsou ochotni u poskytovatele úvěru využívat více služeb (běžný účet, spořicí účet, pojištění neschopnosti splácet, kreditní karty apod.), bývají úvěry zvýhodněné. Pro předkládaný výzkum byli vybráni tři poskytovatelé, a to pomocí dotazníku.
7. **Doba splácení** – je zásadním ukazatelem výše splátky, délkou splácení se úvěr většinou prodražuje. Vyhodnocení ideálního stavu pro uživatele je součástí analýzy, rozhoduje o tom, jak dlouho bude splácení klienta zatěžovat.
8. **Frekvence splácení** – v praxi takřka vždy je vymezena na měsíční bázi, v bankovním sektoru s frekvencí splácení často nelze hýbat. Pokud se jedná o nebankovní sektor,

frekvence splácení se dá v některých případech poupravit, záleží na konkrétním klientovi a vstřícnosti poskytovatele (individuální posouzení klienta, jeho rizikovost), nicméně poskytovatel úvěru preferuje spíše zkrácení frekvence než její prodlužování.

9. **Úroková sazba** – vyjádření navýšení půjčené částky za určené časové období, pouze orientační ukazatel, větší váhu při rozhodování o půjčce má RPSN.
10. **RPSN** – vyjadřuje nákladovost půjčky (vedení úvěrového účtu, běžného účtu, náklady na poskytnutí úvěru apod.).
11. **Aktuální zůstatek úvěru** – slouží ke spočítání aktuálního zůstatku všech úvěrů.
12. **Měsíční splátka** – vyjadřuje měsíční zatížení domácnosti. Na měsíční splátku má vliv výše úvěru, doba splácení úvěru a úroková sazba.

Samotná konsolidace probíhala pomocí srovnání těchto tří poskytovatelů úvěrů: Equa bank a.s., Sberbank CZ a. s. a UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.

Sledují se:

1. **Konsolidovaná měsíční splátka** – ve třech vyhotoveních, u poskytovatelů Equa bank a.s., Sberbank CZ, a.s. a UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. Jedná se o snížení úvěrového měsíčního zatížení klienta. Konsolidace má za cíl upravit splátku takovým způsobem, aby klientovi snížila finanční zatížení – dostala ho z tíživé nebo neřešitelné finanční situace nebo mu jednoduše jen poskytla volné prostředky pro jeho další finanční aktivity. Konsolidace patří mezi složitější ekonomické operace. Pro výpočet je nutné vybrat si jednotlivé banky a spočítat konsolidaci přímo v jejich kalkulačce, což je pro samotného spotřebitele poměrně složitá záležitost. Pro takovou činnost je nutná určitá finanční gramotnost a znalost konsolidací. Je proto vhodné poradit se s odborníkem.
2. **Měsíční úspora** – částka, která připadne klientovi po konsolidaci do jeho měsíčního cashflow. Díky tomu lze s těmito penězi dále operovat, ideálně z těchto peněz vytvářet aktiva, aby se klient opět nedostal do další tíživé finanční situace.
3. **Počet měsíců splácení.**
4. **Úroková sazbu.**
5. **RPSN.**
6. **Výsledná částka zaplacená klientem** – celková suma, kterou po konsolidaci klient bance zaplatí (včetně všech dalších poplatků – úroky, vedení účtu...).

7. **Aktuální výdaje spotřebitele** – informace o aktuální spotřebě klienta, slouží pro srovnání s čistým příjmem domácnosti a ke zjištění jeho zatížení po konsolidaci.
8. **Cashflow spotřebitele.**
9. **Bonusy k půjčce** – zaznamenává výhody, které banka klientovi poskytuje v rámci půjčky navíc oproti konkurenci. Jedná se například o pojištění neschopnosti splácet či věcné dary od banky. Je však nutné dodat, že bonusy k půjčce jsou ve většině případů reklamním prostředkem a často se za nimi schovávají skryté poplatky nebo vyšší úroky. Při výběru poskytovatele půjčky tedy není vhodné orientovat se podle bonusů, nejvýstižnějším ukazatelem je RPSN.

4. Řešení, výsledky, diskuse výsledků

4.1 Modelové případy

4.1.1 Model č. 1 (Jan Procházka)

Janu Procházkovi je 33 let, žije s rodinou (manželka 28, dvě děti – 10 a 8 let). Již pět let je zaměstnaný jako policista s platem 22 176 Kč čistého. Manželka pracovala jako prodavačka, nicméně o práci přišla, takže pobírá podporu v nezaměstnanosti 5 625 Kč a dávky na dítě 610 Kč. Jejich měsíční výdaje viz tabulka č. 2 :

Procházkovi si pořídili v září roku 2011 nový automobil, od banky si vypůjčili 200 000 Kč. V únoru roku 2014 si půjčili na dovolenou 60 000 Kč u společnosti GE Money Bank. V březnu 2014 se jim rozbila pračka, a tak jim nezbylo nic jiného, než si půjčit znovu, pořídili si pračku se sušičkou tentokrát 35 000 korun. Celkové měsíční splátky činí 6 643 Kč měsíčně, což se po ztrátě práce manželky stalo pro rodinu neřešitelným problémem.

Tabulka 2: Náklady u modelu č. 1

NÁKLADY/MĚSÍC	CENA/KČ
Pronájem nemovitosti	6 000 Kč/měsíc
Energie	3 828 Kč/měsíc
Náklady na stravování	2 500 Kč/měsíc
Náklady na dopravu	3 200 Kč/měsíc
Životní pojištění	1 600 Kč/měsíc
Penzijní připojištění	1 000 Kč/měsíc
Vklad do podílových fondů	500 Kč/měsíc
Mobilní telefon	840 Kč/měsíc
Internet	500 Kč/měsíc
Koníčky	500 Kč/měsíc
Náklady na školné	4 500 Kč/měsíc
CELKEM	24 968 Kč/měsíc

Zdroj: vlastní práce

Tabulka 3: Finanční analýza mod. 1

Čistý příjem domácnosti (Kč)	28 411 Kč/měsíc		
Pravidelné výdaje (Kč)	31 611 Kč/měsíc		
Situace před konsolidací (Kč)	- 3200 Kč/měsíc		
Výše půjčky (Kč)	60 000	35 000	200 000
Datum půjčky	únor 2014	březen 2014	září 2011
Poskytovatel úvěru	Equa bank a.s.	Home Credit a. s.	Česká spořitelna a.s.
Počet měsíců splácení	36	48	72
Frekvence splácení	1 měsíc	1 měsíc	1 měsíc
Úroková sazba (%)	9,9%	14,88%	9,6%
RPSN (%)	10,39%	16%	10,6%
Aktuální zůstatek úvěru (Kč)	33 300 Kč	25 051 Kč	78 074 Kč
Měsíční splátka (Kč)	1 934 Kč	1037 Kč	3 672 Kč

Zdroj: Autor

Tabulka 4: Konsolidace mod. 1

	Equa bank a.s.	Sberbank CZ, a.s.	UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.
Konsolidace (Kč)	1 796 Kč/měsíc	2 089 Kč/měsíc	2 434 Kč/měsíc
Měsíční úspora (Kč)	4 847 Kč/měsíc	4 554 Kč/měsíc	4 209 Kč/měsíc
Počet měsíců splácení	120	96 (maximum dané zprostředkovatelem úvěru)	84 (maximum dané zprostředkovatelem úvěru)
Úroková sazba (%)	9,9	9,99	6,6
RPSN (%)	10,37	10,61	12,92
Částka zaplacená spotřebitelem (Kč)	215 520	200 544	205 037
Aktuální výdaje (Kč)	26 764	27 057	27 402
Cash-flow spotřebitele (kč)	1 647 Kč/měsíc	1 354 Kč/měsíc	1 008 Kč/měsíc

Bonusy

-	-	Pojištění neschopnosti splácet (navyšuje RPSN)
---	---	--

Zdroj: vlastní práce

Komentář (model č. 1)

Z důvodu nejnižší měsíční splátky a nejvyššího cashflow je pro pana Procházku nejlepším poskytovatelem půjčky Equa bank a.s. Je však nutné si při výběru uvědomit i negativa půjčky, ve výsledku se jedná o nejvyšší výslednou částku zaplacenou spotřebitelem, příčinou je nejdelší doba splácení a z toho vyplývající navyšující se úrok.

Sberbank CZ, a.s. je nejlepším řešením z hlediska celkového přeplacení úvěru, vyskytuje se u ní nejnižší částka zaplacená spotřebitelem.

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. je nejméně výhodný z hlediska výše měsíční splátky. Výhodou je pojištění neschopnosti splácet již započtené v úrokové sazbě.

Pan Procházka měl každý měsíc před konsolidací vyšší výdaje než příjmy. Konsolidací jeho půjček se situace obrátila a jeho příjmy převyšují výdaje. Vzhledem k cashflow pana Procházky lze jako nejlepší variantu vyhodnotit Equa bank a.s.

4.1.2 Model č. 2 (Jana Nováková)

Jana Nováková je žena zaměstnaná jako účetní ve firmě zabývající se prodejem koupelnových doplňků. Její měsíční příjem činí 18 200 Kč čistého. Ve svém vlastním bytě žije sama. Její měsíční výdaje viz tabulka č. 5:

V loňském roce byla nucena vzít si úvěr na asanaci panelového domu, ve kterém vlastní byt (350 000 Kč). Letos se v bytě rozbily staré elektrické rozvody, takže byla nucena přistoupit k rekonstrukci, na což si musela opět vypůjčit, vzala si kontokorent a vyčerpala ho (50 000 Kč). Splácení zvládá, nicméně jí tento zatěžující stav neumožňuje vykonávat žádné své koníčky ani spořit na případné nenadálé situace.

Tabulka 5: Náklady u modelu č. 2

NÁKLADY/MĚSÍC	CENA/KČ
Pronájem nemovitosti	
Energie	2 813 Kč/měsíc
Náklady na stravování	2 000 Kč/měsíc
Náklady na dopravu	500 Kč/měsíc
Životní pojištění	720 Kč/měsíc
Penzijní připojištění	
Vklad do podílových fondů	
Mobilní telefon	500 Kč/měsíc
Internet	
Koníčky	300 Kč/měsíc
Příspěvek na domov důchodců	1 000 Kč/měsíc
CELKEM	7 833 Kč/měsíc

Zdroj: vlastní práce

Tabulka 6: Finanční analýza mod. 2

Čistý příjem domácnosti (Kč)	18 200 Kč/měsíc	
Pravidelné výdaje (Kč)	17 700 Kč/měsíc	
Situace před konsolidací (Kč)	+500 Kč/měsíc	
Výše půjčky (Kč)	350 000	50 000
Datum půjčky	Leden 2013	Září 2014
Poskytovatel úvěru	GE Money Bank, a.s.	GE Money Bank, a.s.
Počet měsíců splácení	60 měsíců	(kontokorent)
Frekvence splácení	1 měsíc	1 měsíc
Úroková sazba (%)	9,6	31
RPSN (%)	10,2	31
Aktuální zůstatek úvěru (Kč)	191 303	50 000
Měsíční splátka (Kč)	7 367 Kč/měsíc	2 500 Kč/měsíc

Zdroj – vlastní práce

Tabulka 7: Konsolidace mod. 2

	Equa bank a.s.	Sberbank CZ, a.s.	UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.
Konsolidace (Kč)	3 176 Kč/měsíc	3 663 Kč/měsíc	4 267 Kč/měsíc
Měsíční úspora (Kč)	6 691 Kč/měsíc	6 204 Kč/měsíc	5 600 Kč/měsíc
Počet měsíců	120	96	84
Úroková sazba (%)	9,9	8,99	6,9
RPSN (%)	10,37	9,51	12,75
Částka zaplacená spotřebitelem (Kč)	381 120	351 648	359 447
Aktuální výdaje (Kč)	11 009	11 496	13 433
Cash-flow spotřebitele (Kč)	7 191 Kč/měsíc	6 704 Kč/měsíc	4 767 Kč/měsíc
Bonusy			Pojištění neschopnosti splácet (navyšuje RPSN)

Zdroj – vlastní práce

Komentář (model č. 2)

U Equa bank a.s. lze pozorovat nejnižší měsíční zatížení, nicméně také největší úrok vycházející z počtu měsíců splácení.

Sberbank CZ, a.s. poskytuje klientce nejnižší zaplacenou částku za celou dobu trvání úvěru.

U bankovního domu UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. lze pozorovat nejvyšší měsíční splátku.

Paní Nováková měla již před konsolidací kladnou měsíční bilanci. Cílem je navýšení cashflow a nízký přeplatek úvěru. Takové parametry nejlépe splňuje společnost Sberbank CZ, a.s.

4.1.3 Model č. 3 (Petr Kučera)

Pan Kučera pracuje jako hasič s příjmem 21 000 Kč čistého. Jeho měsíční výdaje viz tabulka č. 8:

V roce 2013 si vzal spotřebitelský úvěr na automobil 250 000 Kč. V roce 2014 musel automobil spravit, a proto si pan Kučera vzal další spotřebitelský úvěr 50 000 Kč. Další půjčku si pan Kučera vzal na vybavení svého bytu a to částku 200 000 Kč. Splácení nezvládá a jeho výdaje jsou výrazně vyšší, než jeho příjmy.

Tabulka 8: Náklady u modelu č. 3

NÁKLADY/MĚSÍC	CENA/KČ
Splátka hypotečního úvěru	6 000 Kč/měsíc
Energie	4 000 Kč/měsíc
Náklady na stravování	2 500 Kč/měsíc
Náklady na dopravu	1 000 Kč/měsíc
Životní pojištění	2 320 Kč/měsíc
Penzijní připojištění	300 Kč/měsíc
Vklad do podílových fondů	500 Kč/měsíc
Mobilní telefon	500 Kč/měsíc
Internet	300 Kč/měsíc
Koníčky	200 Kč/měsíc
Příspěvek na domov důchodců	
CELKEM	17 620 Kč/měsíc

Zdroj: vlastní práce

Tabulka 9: Finanční analýza mod. 3

Čistý příjem domácnosti (Kč)	21 000 Kč/měsíc		
Pravidelné výdaje (Kč)	29 855 Kč/měsíc		
Situace před konsolidací (Kč)	-8 855 Kč/měsíc		
Výše půjčky (Kč)	250 000	50 000	200 000
Datum půjčky	Červen 2013	Srpen 2014	Říjen 2014

Poskytovatel úvěru	Home Credit a.s.	BNP Paribas Personal Finance SA (Cetelem)	Home Credit a.s.
Počet měsíců splácení	60 měsíců	84 měsíců	84 měsíců
Frekvence splácení	1 měsíc	1 měsíc	1 měsíc
Úroková sazba (%)	16	18	18,9
RPSN (%)	18	21,8	22,3
Aktuální zůstatek úvěru (Kč)	156 462	45 617	185 364
Měsíční splátka (Kč)	6 348 Kč/měsíc	1 165 Kč/měsíc	4 722 Kč/měsíc

Zdroj: vlastní práce

Tabulka 10: Konsolidace mod. 3

	Equa bank a.s.	Sberbank CZ, a.s.	UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.
Konsolidace (Kč)	6 614 Kč/měsíc	5 708 Kč/měsíc	6 400 Kč/měsíc
Měsíční úspora (Kč)	5 621 Kč/měsíc	6 527 Kč/měsíc	5 835 Kč/měsíc
Počet měsíců	84	96	84
Úroková sazba (%)	10,9	8,99	4,9
RPSN (%)	11,46	9,51	10,56
Částka zaplacená spotřebitelem (Kč)	555 576	547 968	539 064
Aktuální výdaje (Kč)	24 234 Kč/měsíc	23 328 Kč/měsíc	24 020 Kč/měsíc
Cash-flow spotřebitele (kč)	-3 234 Kč/měsíc	-2 328 Kč/měsíc	-3020 Kč/měsíc
Bonusy			Pojištění neschopnosti splácet (navyšuje RPSN)

Zdroj: vlastní práce

Komentář (model č. 3)

Equa bank a.s. poskytuje panu Kučerovi nejvyšší měsíční splátku i celkovou částku zaplacenou spotřebitelem.

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. zajišťuje nejnižší částku zaplacenou spotřebitelem, ale vyšší měsíční zatížení klienta.

V případě konsolidace u společnosti Sberbank CZ, a.s. dostane klient nejnižší splátku.

Konsolidace situaci pana Kučery nevyřeší. I po snížení měsíčních nákladů na jeho půjčky není schopen ze svého příjmu dluhy splácet. V tomto případě mu konsolidace nepomůže. Jedno z dalších řešení jeho situace je zaměřit se na své měsíční výdaje a snížit je na možné minimum. Výdaje, které pan Kučera může přestat platit: životní pojištění, vklad do podílových fondů, penzijní připojištění, koníčky. Tímto zásahem do rodinného rozpočtu je schopný ušetřit 3 320 Kč a to by znamenalo, že se dostane do kladných měsíčních čísel svého měsíčního rozpočtu a splácení úvěrů bude zvládat. V případě konsolidace u společnosti Sberbank CZ, a.s. dostane klient nejnižší splátku a zároveň snížením výdajů se pan Kučera dostane na měsíční cashflow 992 Kč, tím bude moci platit pravidelně všechny své závazky.

Řešením tedy je zajistit nejnižší měsíční splátku úvěrů konsolidací u společnosti Sberbank CZ, a.s. a zároveň snížit své měsíční náklady.

4.1.4 Model č. 4 (Petr Pánek)

Petr Pánek je rozvedený muž. Je zaměstnaný jako vedoucí marketingového oddělení jedné firmy zabývající se výrobou tabákových výrobků. Jeho čistý příjem činí 35 600 Kč/měsíc. Z bývalého manželství má 3 děti, na něž pravidelně platí alimenty. Jeho měsíční výdaje viz tabulka č. 11:

Při vybavování nového bytu v březnu 2015 se příliš neomezoval a k hypotéce si půjčil 50 000 Kč na vybavení. Díky nešťastné náhodě se stal v srpnu 2015 účastníkem dopravní nehody, kde přišel o vlastní automobil. Půjčil si tedy 60 000 Kč na pořízení vlastního automobilu. V říjnu 2015 měl na běžném účtu vytvořenou rezervu 30.000 Kč, jelikož si pořídil nový televizor za cenu 60.000 Kč, svou rezervu utratil a na běžném účtu se dostal do kontokorentního úvěru v částce 30.000 Kč. Pan Pánek splácení zvládá i s rezervou na jeho koníčky. Konsolidací chce snížit náklady na dluhové zatížení a z ušetřených peněz chce zhodnocovat peníze na rentu, do které chce jít již 5 let před státním důchodem.

Tabulka 11: Náklady u modelu č. 4

NÁKLADY/MĚSÍC	CENA/KČ
Splátka hypotečního úvěru	8 000 Kč/měsíc
Energie	3 000 Kč/měsíc
Náklady na stravování	
Náklady na dopravu	
Životní pojištění	300 Kč/měsíc
Penzijní připojištění	1 000 Kč/měsíc
Vklad do podílových fondů	
Mobilní telefon	700 Kč/měsíc
Internet	500 Kč/měsíc
Koníčky	
Alimenty	10 000 Kč/měsíc
CELKEM	23 500 Kč/měsíc

Zdroj: vlastní práce

Tabulka 12: Finanční analýza mod. 4

Čistý příjem domácnosti (Kč)	36 600 Kč/měsíc		
Pravidelné výdaje (Kč)	27 736 Kč/měsíc		
Situace před konsolidací (Kč)	+8 864 Kč/měsíc		
Výše půjčky (Kč)	50 000	60 000	30 000
Datum půjčky	Březen 2015	Srpen 2015	Říjen 2015
Poskytovatel úvěru	GE Money bank, a.s.	Profí Credit Czech, a. s.	Československá obchodní banka, a. s.
Počet měsíců splácení	60 měsíců	72 měsíců	(kontokorent)
Frekvence splácení	1 měsíc	1 měsíc	1 měsíc
Úroková sazba (%)	24	26	25,6
RPSN (%)	27	31	28,9
Aktuální zůstatek úvěru (Kč)	46 521	58 778	30 000
Měsíční splátka (Kč)	1 526 Kč/měsíc	1 843 Kč/měsíc	867 Kč/měsíc

Zdroj – vlastní práce

Tabulka 13: Konsolidace mod. 4

	Equa bank a.s.	Sperbank CZ, a.s.	UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.
Konsolidace (Kč)	2 500 Kč/měsíc	2 529 Kč/měsíc	2 514 Kč/měsíc
Měsíční úspora (Kč)	1 736 Kč/měsíc	1 707 Kč/měsíc	1 722 Kč/měsíc
Počet měsíců	72	72	72
Úroková sazba (%)	9,9	9,99	11,17
RPSN (%)	10,37	10,61	10,56
Částka zaplacená spotřebitelem (Kč)	180 000	182 088	181 008
Aktuální výdaje (Kč)	26 000 Kč/měsíc	26 029 Kč/měsíc	26 014 Kč/měsíc
Cash-flow spotřebitele (Kč)	10 600 Kč/měsíc	10 571 Kč/měsíc	10 586 Kč/měsíc
Bonusy			Pojištění neschopnosti splácet (navyšuje RPSN)

Zdroj: vlastní práce

Komentář (model č. 4)

Pro pana Pánka je nejvýhodnější konsolidace u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. Všechny tři banky poskytují tento typ úvěru takřka se stejnou měsíční splátkou i s podobnou částkou zaplacenou na konci úvěru. UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. poskytuje ve splátce pojištění, tím Pan Pánek dostává za stejné peníze něco navíc (pojištění neschopnosti splácet). Pan Pánek splní cíl, jelikož ušetří u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. 1 722 Kč měsíčně, které může použít na odkládání za účelem renty.

4.1.5 Model č. 5 (Evžen Novotný)

Evžen Novotný je důchodce s příjmem 9 800 Kč/měsíc. Na předváděcí akci si zakoupil vysavač na splátky v hodnotě 102 000 Kč. Mezi jeho další úvěry patří 12 000 Kč, které si půjčil na lednici a 35 000 Kč, které použil na odkoupení bytu do svého vlastnictví. Jeho měsíční výdaje viz tabulka č. 14.:

Pan Novotný nezvládá platit své závazky a zbylé náklady mu musí platit jeho děti. Tuto situaci už nechce zažívat, a proto chce konsolidovat své půjčky.

Tabulka 14: Náklady u modelu č. 5

NÁKLADY/MĚSÍC	CENA/KČ
Splátka hypotečního úvěru	
Energie	2 000 Kč/měsíc
Náklady na stravování	1 500 Kč/měsíc
Náklady na dopravu	770 Kč/měsíc
Životní pojištění	
Penzijní připojištění	
Vklad do podílových fondů	
Mobilní telefon	200 Kč/měsíc
Internet	250 Kč/měsíc
Koníčky	
Alimenty	
CELKEM	4 720 Kč/měsíc

Zdroj: vlastní práce

Tabulka 15 - Finanční analýza mod. 5

Čistý příjem domácnosti (Kč)	9 800 Kč/měsíc
Pravidelné výdaje (Kč)	10 421 Kč/měsíc

Situace před konsolidací (Kč)	-621 Kč/měsíc		
Výše půjčky (Kč)	102 000	12 000	35 000
Datum půjčky	leden 2014	Únor 2015	Říjen 2015
Poskytovatel úvěru	Komerční banka, a.s.	Home Credit a.s.	Air bank a.s.
Počet měsíců splácení	36 měsíců	24 měsíců	36 měsíců
Frekvence splácení	1 měsíc	1 měsíc	1 měsíc
Úroková sazba (%)	15	41	14
RPSN (%)	18	45	17
Aktuální zůstatek úvěru (Kč)	49 203	8 679	34 247
Měsíční splátka (Kč)	3 687 Kč/měsíc	767 Kč/měsíc	1 247 Kč/měsíc

Zdroj - vlastní práce

Tabulka 16 -Konsolidace mod. 5

	Equa bank a.s.	Sberbank CZ, a.s.	UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.
Konsolidace (Kč)	2 883 Kč/měsíc	3 142 Kč/měsíc	3 004 Kč/měsíc
Měsíční úspora (Kč)	2818 Kč/měsíc	2 559 Kč/měsíc	2 697 Kč/měsíc
Počet měsíců	36	36	36
Úroková sazba (%)	7,9	12,99	4,9
RPSN (%)	8,2	14	12,74
Částka zaplacená spotřebi- telem (Kč)	103 788	113 112	108 414
Aktuální výdaje (Kč)	7 603 Kč/měsíc	7 862 Kč/měsíc	7 724 Kč/měsíc
Cash-flow spotřebitele (kč)	2 197 Kč/měsíc	1 938 Kč/měsíc	2 076 Kč/měsíc
Bonusy			Pojištění neschop- nosti splácet (na- vyšuje RPSN)

Zdroj - vlastní práce

Komentář (model č. 5)

Equa bank a.s. poskytuje panu Novotnému nejnižší měsíční splátku.

Sberbank CZ, a.s. v tomto případě nabízí nejvyšší měsíční splátku i nejvyšší částku zaplacenou klientem.

U UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. bank má pan Novotný výhodu životního pojištění ve splátce, nicméně měsíční splátka i celkové přeplacení úvěru je vyšší než u Equa bank a.s. a zároveň nižší než u Sberbank CZ, a.s.

Pan Novotný si po konsolidaci nemusí půjčovat od svých dětí. Ideální banka je pro pana Novotného taková, která poskytne nejnižší úrokovou sazbu a RPSN na úvěru. Tyto parametry nejlépe splňuje Equa bank a.s., kde se ukazuje nejlepší nákladovost úvěru i nejnižší přeplacení půjčené částky.

4.1.6 Model č. 6 (Jakub Hromádka)

Jakub Hromádka pracuje jako manažer ve firmě zabývající se výrobou automobilů. Jeho měsíční mzda činí 27.000 Kč v čistém. Jeho měsíční výdaje viz tabulka č.: 17

Pan Hromádka si v říjnu roku 2013 koupil na leasing nový automobil za cenu 250 000 Kč. V dubnu roku 2014 jel na dovolenou, kterou financoval úvěrem, a stála 90 000 Kč. Od února roku 2015 byli jeho výdaje vyšší než příjmy a z tohoto důvodu si na běžném účtu zřídil kontokorent na částku 200 000 Kč. Během roku 2015 neustále navyšuje dlužnou částku na kontokorentním úvěru. K březnu roku 2016 dluží na svém účtu (kontokorent) již 200.000 Kč a považuje situaci za neudržitelnou, proto vyhledal pomoc a chce konsolidovat své úvěry.

Tabulka 17: Náklady u modelu č. 6

NÁKLADY/MĚSÍC	CENA/KČ
Splátka hypotečního úvěru	15 500 Kč/měsíc
Energie	5 000 Kč/měsíc
Náklady na stravování	2 500 Kč/měsíc
Náklady na dopravu	750 Kč/měsíc
Životní pojištění	

Penzijní připojištění	
Vklad do podílových fondů	
Mobilní telefon	600 Kč/měsíc
Internet	
Koníčky	
Alimenty	
CELKEM	24 350 Kč/měsíc

Zdroj: vlastní práce

Tabulka 18 - Finanční analýza mod. 6

Čistý příjem domácnosti (Kč)	27 000 Kč/měsíc		
Pravidelné výdaje (Kč)	37 314 Kč/měsíc		
Situace před konsolidací (Kč)	-10 314 Kč/měsíc		
Výše půjčky (Kč)	250 000	90 000	200 000
Datum půjčky	říjen 2013	Duben 2014	únor 2015
Poskytovatel úvěru	Raiffeisenbank a.s.	Provident Financial s.r.o.	Raiffeisenbank a.s.
Počet měsíců splácní	72 měsíců	60 měsíců	
Frekvence splácní	1 měsíc	1 měsíc	1 měsíc
Úroková sazba (%)	11,9	14,9	25
RPSN (%)	16,6	21,8	29,9
Aktuální zůstatek úvěru (Kč)	177 600	66 300	200 000
Měsíční splátka (Kč)	5 506 Kč/měsíc	2 475 Kč/měsíc	4 983 Kč/měsíc

Zdroj - vlastní práce

Tabulka 19 -Konsolidace mod. 6

	Equa bank a.s.	Sberbank CZ, a.s.	UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.
Konsolidace (Kč)	7 580 Kč/měsíc	6 768 Kč/měsíc	6 698 Kč/měsíc
Měsíční úspora (Kč)	5 384 Kč/měsíc	6 196 Kč/měsíc	6 622 Kč/měsíc

Počet měsíců	84	96	96
Úroková sazba (%)	10,9	9,99	4,9
RPSN (%)	11,47	10,61	10,29
Částka zaplacená spotřebitelem (Kč)	636 720	649 728	644 648
Aktuální výdaje (Kč)	31 930 Kč/měsíc	31 118 Kč/měsíc	31 048 Kč/měsíc
Cash-flow spotřebitele (kč)	-4 930 Kč/měsíc	-4 118 Kč/měsíc	-4 048 Kč/měsíc
Bonusy			Pojištění neschopnosti splácet (navyšuje RPSN)

Zdroj - vlastní práce

Komentář (model č. 6)

Panu Hromádkovi konsolidace jeho půjček nepomůže k tomu, aby jeho měsíční výdaje byli nižší, než jeho příjmy. I když konsoliduje své půjčky u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., která mu nabízí nejnižší splátku, jeho měsíční výdaje budou stále o 4.048 Kč vyšší, než jeho příjmy. Tato situace je pro pana Hromádku neudržitelná a proto musí hledat jiné možnosti řešení situace. Může se obrátit se na dluhovou poradnu, vyhlásit osobní bankrot nebo řešit situaci pomocí insolvence.

4.1.7 Model č. 7 (Michal Mrkvička)

Michal Mrkvička pracuje jako OSVČ a vlastní truhlářství. Jeho průměrný měsíční výdělek činí 25.000 Kč před zdaněním. Jeho měsíční výdaje viz tabulka č.: 20

Pan Mrkvička si v dubnu roku 2013 koupil na byt, na který si vzal hypoteční úvěr se splátkou 7 155 Kč měsíčně. V září roku 2014 zařizoval nové vybavení do svého bytu a vzal si

úvěr ve výši 120 000 Kč. V prosinci roku 2014 zjistil, že mu peníze na vybavení nestačili a vzal si na výbavu ještě 20.000 Kč formou výběru prostředků na své kreditní kartě. V roce 2016 podával daňové přiznání za rok 2015 a finanční úřad mu vyměřil daň 15 000 Kč a doplatek na sociálním a zdravotním pojištění 25 000 Kč, tyto prostředky neměl a musel si vzít další úvěr na částku 40 000 Kč. Úvěr na doplacení daní za rok 2015 mohl spojit již s konsolidací svých stávajících úvěrů. Cílem pana Mrkvičky je začít spořit volné prostředky a z nich rozšířit své podnikání.

Tabulka 18: Náklady u modelu č. 7

NÁKLADY/MĚSÍC	CENA/KČ
Splátka hypotečního úvěru	7 155 Kč/měsíc
Energie	3 300 Kč/měsíc
Náklady na stravování	2 500 Kč/měsíc
Náklady na dopravu	400 Kč/měsíc
Životní pojištění	
Penzijní připojištění	
Vklad do podílových fondů	
Mobilní telefon	200 Kč/měsíc
Internet	242 Kč/měsíc
Koníčky	
Sociální pojištění	2 300 Kč/měsíc
Zdravotní pojištění	2 100 Kč/měsíc
Rezerva na zaplacení daně z příjmu	1 250 Kč/měsíc
CELKEM	19 447 Kč/měsíc

Zdroj: vlastní práce

Tabulka 21 - Finanční analýza mod. 7

Hrubý příjem domácnosti (Kč)	25 000 Kč/měsíc		
Pravidelné výdaje (Kč)	26 300 Kč/měsíc		
Situace před konsolidací (Kč)	-1 300 Kč/měsíc		
Výše půjčky (Kč)	120 000	20 000	40 000

Datum půjčky	Září 2014	Prosinec 2014	Březen 2016
Poskytovatel úvěru	Home Credit a.s.	Essox s.r.o.	Půjčka v řešení
Počet měsíců splácení	48 měsíců	12 měsíců	Půjčka v řešení
Frekvence splácení	1 měsíc	1 měsíc	Půjčka v řešení
Úroková sazba (%)	19,9	33,9	Půjčka v řešení
RPSN (%)	22,6	39,8	Půjčka v řešení
Aktuální zůstatek úvěru (Kč)	87 000	20 000	Půjčka v řešení
Měsíční splátka (Kč)	3 820 Kč/měsíc	1 733 Kč/měsíc	Půjčka v řešení

Zdroj - vlastní práce

Tabulka 22 -Konsolidace mod. 7

	Equa bank a.s.	Sberbank CZ, a.s.	UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.
Konsolidace (Kč)	2 433 Kč/měsíc	2 241 Kč/měsíc	2 444 Kč/měsíc
Měsíční úspora (Kč)	3 120 Kč/měsíc	3 312 Kč/měsíc	3 109 Kč/měsíc
Počet měsíců	84	96	84
Úroková sazba (%)	9,9	9,99	4,9
RPSN (%)	10,36	10,61	10,52
Částka zaplacená spotřebitelem (Kč)	204 372	215 136	205 808
Aktuální výdaje (Kč)	23 180 Kč/měsíc	22 988 Kč/měsíc	23 191 Kč/měsíc
Cash-flow spotřebitele (kč)	1 820 Kč/měsíc	2 012 Kč/měsíc	1 809 Kč/měsíc
Bonusy			Pojištění neschopnosti splácat (navyšuje RPSN)

Zdroj - vlastní práce

Komentář (model č. 7)

Panu Mrkvičkovi konsolidace jeho půjček pomohla i přes to, že částku navyšoval o 40 000 Kč oproti stávající výši konsolidovaných půjček. Konsolidací a navýšením půjček vyřeší i zaplacení daní za rok 2016, na které neměl volné prostředky. Všechny tři banky nabízí možnost ušetřit jeho měsíční prostředky, i když rozdíly jsou takřka zanedbatelné. Své půjčky konsoliduje v bance UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. z důvodu nízkého přepřepčení, nízké měsíční splátky a pojištění neschopnosti splácet v ceně úvěru. Jeho příjmy jsou nyní tak vyšší než výdaje a pan Mrkvička může začít s postupným rozšiřováním svého podnikání.

4.2. Výsledky a diskuze

V modelových případech v předchozí kapitole jsou jednotlivě vypočítané požadované hodnoty a na nich následně okomentována situace, které po konsolidaci mohou nastat.

U modelového případu č. 1 konsolidace pomohla snížit výdaje na splácení spotřebních úvěrů. Klient změnil svou zápornou bilanci na kladnou. Bude – li takto pokračovat 10 let, úvěr zaplatí a již nebude mít žádné jiné úvěry a průměrná výše jeho měsíční cashflow se zvedne o 4 847 Kč měsíčně.

V modelovém případě č. 2, měla paní Nováková kladné měsíční cashflow. I přes to si nemohla plnit další své cíle a proto zvolila konsolidaci svých stávajících půjček. Výsledkem sloučením půjček je zvýšení jejího cashflow více jak desetinásobně a to konkrétně z volných 500 Kč měsíčně na 6 704 Kč měsíčně. Paní Nováková si může plnit svá přání a vytvářet rezervy pro nenadálé finanční situace.

V modelovém případě číslo 3 klient není schopen ani s pomocí konsolidace snížit své výdaje tak, aby nepřevyšovaly příjmy. Pouze konsolidace jeho půjček v takové situaci nepomůže. Nicméně pan Kučera po konsolidaci půjček začal pracovat i se svou finanční bilancí. Našel mezi svými výdaji položky, které nemusí po určitou dobu platit, vyhodil je ze svých pravidelných výdajů a tím dosáhl, že spojením konsolidace a snížením výdajů jeho příjmy jsou vyšší než výdaje a spotřebitelský úvěr za 8 let doplatí.

V modelovém případě č. 4, pan Pánek konsolidací řeší snížením nákladů na splácení úvěrů a zvýšením vlastního cashflow. Konsolidace se podařila a pan Pánek si konsolidací zvýšil své volné měsíční prostředky o částku 1 722 Kč měsíčně. Uspořenými prostředky klient může efektivněji řešit svůj cíl a to navýšením měsíčních plateb na penzijní spoření.

V modelovém případě č. 5 konsolidace snížila výdaje panu Novotnému a jeho bilance se pohybuje v kladných číslech. Za předpokladu neustálých půjček od svých dětí na pokrytí stávajících půjček klient neustále padá do hlubší dluhové spirály. Jelikož se rozhodl své půjčky sloučit do jedné, dostal své cashflow do kladných hodnot a může řádně splácet své úvěry bez dalšího zadlužování. Dokonce po konsolidaci panu Novotnému zbydou volné prostředky ve výši 2 197 Kč měsíčně.

Konsolidace v modelovém případě č. 6 není pro klienta řešením, jelikož jeho výdaje zůstávají vyšší než příjmy. Prostor pro snížení výdajů již není, a proto pan Hromádka musí

hledat jiné řešení situace. Klient může vyhledat dluhovou poradnu nebo oddlužovací společnost.

V modelovém případě č. 7 panu Mrkvičkovi pomohla konsolidace zajistit nižší měsíční splátky, kladnou finanční bilanci a peníze na zaplacení daňových povinností za rok 2015. Za pomoci konsolidace a ušetřených finančních prostředků může pan Mrkvička rozšířit své podnikání každý měsíc bez dalších půjček a to mu může pomoci vydělat více peněz a vytvářet další rezervy.

Empirická část je doplněna krátkým dotazníkovým šetřením, kterým jsou upřesněné doplňující informace.

Vzorový dotazník je přiložen v příloze č. 1. Zvolený je vzorek 60 respondentů, z toho 21 mužů a 9 žen, kterým jsem náhodně poslal online dotazník. Výsledky dotazníkového šetření jsem zpracoval pouze relativní četností, jiné statistické hodnoty jsem nevyužil, jelikož je dotazník pouze doplňkovou metodikou. Na otázku č. 1 (**Víte, co znamená slovo konsolidace spotřebitelských úvěrů?**), odpovědělo 60% ano, zbytek respondentů se s pojmem *konsolidace* nikdy nesetkal, může to být zapříčiněno nízkou finanční gramotností obyvatel České republiky. Na druhou otázku (**Budete slučovat (konsolidovat) spotřebitelské úvěry v době, kdy splátky přerostou vaše příjmy?**) se vyjádřilo pro konsolidaci 80%, 20% respondentů konsolidaci nechtělo. Vysoké procento kladných odpovědí vypovídá o logickém řešení dané situace. Třetí otázka se zabývá důvody, proč respondenti v minulosti konsolidovali. Z toho 40% procent dotázaných odpovědělo, že doposud nikdy nekonsolidovalo, 20% konsolidovalo z důvodu ušetření na úrocích, 30% respondentů uvedlo, že konsolidovali z důvodu větších výdajů než příjmů. Pouhých 10% konsolidovalo kvůli zvýšení svého cashflow. Čtvrtá otázka se zjišťuje, jaké bankovní instituce respondent zná – jednoznačně nejvíce lidí označilo Českou spořitelnu a.s., poté Komerční banku, a.s. a Československou obchodní banku, a. s., s menší četností poté i ostatní instituce. Je zřejmé, že respondenti znají nejvíce právě tyto banky, protože jsou na českém trhu historicky nejdéle. Pátá otázka (**Z jaké bankovní instituce vám byl poskytnutý spotřebitelský úvěr?**) - největší četnost zaznamenaly 3 bankovní instituce – Česká spořitelna a.s., GE Money Bank, a.s., Československá obchodní banka, a.s. Na základě těchto výsledků jsem dané banky zařadil do modelových situací, které jsem detailně zpracoval. U otázky č. 6 (**Z jaké bankovní instituce předpokládáte, že dostanete nejlepší podmínky při úvěrování konsolidace? (sloučení půjček)**) respondenti uvedli, že 30% věří Equa bank a.s., 20% Sberbank CZ, a.s., 20% UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. a zbytek respondentů v malé míře ostatním

institucím. Sedmá otázka zjišťuje, jaké nebankovní instituce respondent zná. Dotázaný mohl označit více odpovědí najednou. Nejvíce se objevovaly nebankovní instituce: Home Credit a.s., Provident Financial s.r.o., BNP Paribas Personal Finance SA (Cetelem). Také tyto nebankovní instituce jsem využil do svých modelových situací. Poslední otázka se zajímá, jak často si dotázaní berou spotřebitelský úvěr. Z toho 20% uvedlo, že si peníze nepůjčuje, jednou za 5 let si půjčuje 40%, jednou za 3 roky 30% a nejméně lidí si půjčuje jednou ročně.

5. Závěr

Hlavním cílem předkládané bakalářské práce bylo obeznámení s pojmem konsolidace půjček a její aplikace na vybrané modelové případy.

V praktické části byly pro aplikaci konsolidace vybrány bankovní i nebankovní instituce pomocí dotazníku, který měl za cíl zjistit bankovní instituci, ve které by případný klient konsolidoval své půjčky. Pro výpočet konsolidace byly použity kalkulačky konkrétních bankovních institucí (Sberbank CZ, a.s., Equa bank a.s., UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.). Software těchto bankovních institucí je jediný způsob, jak se dostat k přesným podmínkám konsolidace. Z výzkumu vyplývá, že neexistuje jeden konkrétní úvěrový produkt, který by bylo vhodné aplikovat pro všechny spotřebitele. Výsledek je vždy individuální vzhledem k délce splácení, výši úvěru a ratingu klienta u banky. Ne vždy je konsolidace vhodným řešením situace, a to v případě, že klient by konsolidací platil větší měsíční splátku úvěru a přeplatek úvěru by byl vyšší než za stávající situace. V některých případech samozřejmě ani konsolidace nemůže být nápomocná. Vždy se doporučuje před uzavřením úvěru zvolit vhodná preventivní opatření (vytvoření finanční rezervy, pojištění neschopnosti splácet, nastavení půjčky – odklad splátky, finanční gramotnost, využití služeb finančního poradce), v některých případech jsou však nedostačující a jediným možným řešením je osobní bankrot, jako v případě modelu č. 3.

U modelového případu č. 1 konsolidace snížila měsíční splátku klienta, snížila výši celkového přeplacení úvěru a dostala klienta ze záporné měsíční bilance do kladné.

V modelovém případě č. 2, konsolidace snížila klientovi měsíční splátku úvěrů, zvýšila měsíční bilanci více jak desetinásobně a snížila celkové přeplacení úvěru.

V modelovém případě číslo 3 klient pomocí konsolidace nedosáhl kladné finanční bilance a proto musí pracovat se svým rozpočtem tak, aby snížil své měsíční výdaje. V modelovém případě č. 3 našel klient výdaje, které nemusí platit a s pomocí konsolidace a práce s výdaji si zajistil kladnou měsíční bilanci, menší celkové přeplacení úvěru a nižší měsíční splátku úvěru.

V modelovém případě č. 4 konsolidace pomohla klientovi snížit náklady na celkové přeplacení úvěru a měsíční splátku. Tím se klientovi navýšila měsíční kladná bilance a může podle svého plánu spořit na rentu více finančních prostředků.

V modelovém případě č. 5 konsolidace snížila klientovi měsíční náklady na splátku úvěru, celkové náklady na přeplacení úvěru. Klient se konsolidací dostane do kladné měsíční bilance a nemusí si půjčovat další peníze na nutnou spotřebu.

Konsolidace v modelovém případě č. 6 neřeší klientovu situaci, jelikož ani snížení měsíčních nákladů na splátky úvěrů nedostačuje ke kladné finanční bilanci. Prostor pro snížení měsíčních výdajů klient nemá, a proto musí vyhledat jiné řešení situace, například dluhovou poradnu nebo oddlužovací společnost.

V modelovém případě č. 7 pomohla konsolidace ke snížení měsíčních splátek a snížení celkových nákladů na přeplacení úvěru. Klient s pomocí konsolidace a navýšení půjčené částky je schopen zaplatit daně za rok 2015 a svými vlastními prostředky investovat do rozvoje svého podnikání.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že více jak polovina respondentů se s pojmem konsolidace již setkala a na otázku, jestli by konsolidovali respondenti spotřebitelské úvěry v době, kdy převýší splátky jejich příjmy a kladně se vyjádřilo 80% respondentů. Z toho vyplývá, že část obyvatelstva řeší své problémy s vysokými splátkami až v době, kdy jim vznikají problémy se splácením. Prevencí proti takovému chování je zvyšování své finanční gramotnosti, pravidelné finanční plánování a tvorba krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých rezerv.

Z dotazníku také vyplývá, jaké bankovní a nebankovní instituce spotřebitelé znají. Nejvíce se objevují v dotazníku bankovní instituce s dlouho historií a velkou sítí bankovních poboček jako je Českou spořitelna a.s., poté Komerční banka, a.s. a Československá obchodní banka. Naopak na otázku, z u jakých institucí spotřebitelé předpokládají, že dostanou při konsolidaci nejlepší podmínky, uváděli nejvíce menší, moderní banky zaměřené na moderní bankovníctví, například Equa bank a.s., Sberbank CZ, a.s., UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.

Použitá literatura

Monografie:

DVOŘÁK, Petr (2001). *Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty*. Praha: Linde.

DVOŘÁKOVÁ, Iva (2010). *Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi*. Ostrava: Key Publishing.

KALABIS, Zbyněk (2005). *Bankovní služby v praxi*. Brno: Computer Press.

MARVANOVÁ, Marie a kol. (1995) *Platební styk: platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě*. Brno: ECON.

ONDŘEJ, Jan a kol. (2012). *Zadlužení - fenomén současnosti*. Praha: Soukromá vysoká škola ekonomických studií.

PEŠTOVÁ, Stanislava a ROTPORT, Miloslav (2004). *Slovník ekonomických pojmů pro střední školy a veřejnost*. Praha: Fortuna.

POLOUČEK, Stanislav a kol. (2006). *Bankovníctví*. Praha: C.H. Beck.

REVENDA, Zbyněk (2008). *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press.

ŠKVÁRA, Miroslav (2011). *Finanční gramotnost*. Praha: Miroslav Škvára.

Elektronické dokumenty:

Bankovní statistika: Září 2014 (2014). *Česká národní banka*. http://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/bankovni_statistika/bank_stat_komentar.html.

BOUŠOVÁ, K. (2006). Jak odložit splátku úvěru?. *Peníze.cz*. <http://www.penize.cz/17887-jak-odlozit-splatku-uveru>.

Co to je kontokorentní úvěr?. *Finance.cz.* <http://www.finance.cz/uvery-a-pujcky/kontokorentni-uvery-a-debety/abeceda-kontokorentnich-uveru/co-je-to/>

Desatero osobního bankrotu, aneb jak se zbavit dluhů. *Peníze.cz* <http://www.penize.cz/80300-desatero-osobniho-bankrotu-aneb-jak-se-zbavit-dluhu>.

ELY PLISCHKE, Simona. Jak odložit splátku úvěru?. *Peníze.cz.* <http://www.penize.cz/17818-pojisteni-schopnosti-splacet-vytahne-trn-z-paty-nebo-penize-z-kapes>.

Evropská unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru (2008). file:///C:/Users/G%C3%A1bina/Desktop/Smer-nice_SMERNICE-EVROPSKEHO-PARLAMENTU-A-RADY-200848ES-ze-dne-23-dubna-2008-o-smlouvach-o-spotrebitelskem-uveru-a-o-zruseni-smernice-Rady-87102EHS.pdf.

Konsolidace půjček – Kalkulačka (2015). *Peníze.cz.* <http://www.penize.cz/kalkulacky/konsolidace-pujcek>.

Konsolidace půjček - komu a kdy se sloučení více úvěrů do jednoho vyplatí? (2013). *Jaknape-níze.eu* <http://www.jaknape-nize.eu/konsolidace-pujcek-komu-a-kdy-se-sloucenivice-uveru-do-jednoho-vyplati>.

Konsolidace půjček? Udělejte si pořádek! (2013). *Finance.cz* <http://www.finance.cz/zpravy/finance/136568-konsolidace-pujcek-udelejte-si-poradek/>.

Kreditní karty. *Měsíc.cz.* <http://www.mesec.cz/bankovni-ucty/platebni-karty/kreditni-karty/pruvodce/>

Metodiky a pracovní listy (2012). ČRDM, Junák. *Rozumíme financím: Finanční gramotnost.* <http://www.rozumimefinancim.cz/pro-vedouci/metodiky>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR; MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR; MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR (2007). *Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách.* http://www.nuov.cz/uploads/SBFG_finanlni_verze.pdf.

POLOLÁNÍK, Lukáš (2013). RPSN jako hlavní ukazatel úvěru. *Finance.cz*. <http://www.finance.cz/zpravy/finance/197368-rpsn-jako-hlavni-ukazatel-uveru/>

PŮDA, Lukáš (2001). Pohyblivou nebo pevnou?. *Peníze.cz*. <http://www.penize.cz/investice/14224-pohyblivou-nebo-pevnou.>

Refinancování půjček se vyplatí (2013). *Homepůjčka.cz*. <http://www.homepujcka.cz/refinancovani-pujcek-se-vyplati.php>.

Spořínkov: herní portál. YOURCHANCE, o.p.s. *Finanční gramotnost do škol*. <http://www.financnigramotnostdoskol.cz/products/sporinkov-herni-portal/>

SYROVÁTKOVÁ, Štěpánka, Josef MACHALÍČEK & Jana CHRISTOVÁ. ČLOVĚK V TÍSNĚ, o.p.s. *Dluhová problematika*. http://g.denik.cz/25/6b/dluhova_problematika.pdf

YOURCHANCE, o.p.s. *Finanční gramotnost do škol*. <http://www.financnigramotnostdoskol.cz/materialy/hry/>.

YouTube (2012). *Česká spořitelna: Půjčka (Reklamní spot 2012)*. <http://www.youtube.com/watch?v=svtCNe2D1uk>.

YouTube (2012). *Reklama Home Kredit: Vaše úroky z půjčky se vracejí zpět*. <http://www.youtube.com/watch?v=54ySI2rkmqA>

YouTube (2014). *GE Money: Konsolidace půjček*. <http://www.youtube.com/watch?v=BtWcOTk60yU>

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Bankovní a nebankovní instituce.....	20
Tabulka 2: Náklady u modelu č. 1	25
Tabulka 3: Finanční analýza mod. 1.....	26
Tabulka 4: Konsolidace mod. 1	26
Tabulka 5: Náklady u modelu č. 2	28
Tabulka 6: Finanční analýza mod. 2.....	28
Tabulka 7: Konsolidace mod. 2	29
Tabulka 8: Náklady u modelu č. 3	30
Tabulka 9: Finanční analýza mod. 3.....	30
Tabulka 10: Konsolidace mod. 3.....	31
Tabulka 11: Náklady u modelu č. 4	33
Tabulka 12: Finanční analýza mod. 4.....	33
Tabulka 13: Konsolidace mod. 4.....	34
Tabulka 14: Náklady u modelu č. 5	35
Tabulka 15 - Finanční analýza mod. 5	35
Tabulka 16 -Konsolidace mod. 5	36
Tabulka 17: Náklady u modelu č. 6	37
Tabulka 18: Náklady u modelu č. 7	40

Přílohy

Příloha č. 1 - Dotazník

Dotazník

Dobrý den,

prosím o krátké zodpovězení mého dotazníku zaměřeného na výběr bankovní a nebankovní instituce při žádosti o konsolidaci. Vaše odpovědi mi pomohou při zpracování mé bakalářské práce.

Děkuji za vyplnění

Jan Novák

1) Víte, co znamená slovo konsolidace spotřebitelských úvěrů?

a) ano

b) ne

2) Budete slučovat (konsolidovat) spotřebitelské úvěry v době, kdy splátky přerostou vaše příjmy?

a) ano

b) ne

3) Jaký byl důvod vaší konsolidace v minulosti?

a) ušetření na úroku

b) zvýšení rodinného cash flow

c) výdaje byly vyšší než příjmy

d) ještě jsem nekonsolidoval

4) Jaké z níže uvedených bankovních institucí znáte?

a) Česká spořitelna a.s.

b) Komerční banka, a.s.

c) Československá obchodní banka, a.s.

d) UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.

e) GE Money Bank, a.s.

f) Sberbank CZ, a.s.

g) Equa bank a.s.

h) Air Bank a.s.

5) Z jaké bankovní instituce vám byl poskytnutý spotřebitelský úvěr?

a) Česká spořitelna a.s.

b) Komerční banka, a.s.

c) Československá obchodní banka, a.s.

d) UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.

e) GE Money Bank, a.s.

f) Sberbank CZ, a.s.

g) Equa bank a.s.

h) Air Bank a.s.

ch) z žádné z výše uvedených

6) Z jaké bankovní instituce předpokládáte, že dostane nejlepší podmínky při úvěrování konsolidace? (sloučení půjček), (uved'te pouze jednu odpověď).

- a) Česká spořitelna a.s.
- b) Komerční banka, a.s.
- c) Československá obchodní banka, a.s.
- d) UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.
- e) GE Money Bank, a.s.
- f) Sberbank CZ, a.s.
- g) Equa bank a.s.
- h) Air bank a.s.

7) Jaké z níže uvedených nebankovních institucí znáte?

- a) COFIDIS s.r.o.
- b) Home Credit a.s.
- c) Profi Credit Czech, a. s.
- d) BNP Paribas Personal Finance SA (Cetelem)

8) Jak často si berete spotřebitelský úvěr?

- a) 1x ročně
- b) 1x za 3 roky
- c) 1x za 5 let
- D) nepůjčuji si formou spotřebitelského úvěru